

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет економічних наук

Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота
освітній ступінь – бакалавр
на тему: **«ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДИХ
ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ»**

Спеціальності:

072 Фінанси, банківська справа та
страхування

Кривокоритова Катерина Андріївна

Керівник: Горбачук В. М.
д-р фіз.-мат. наук, професор

Рецензент: Карпець Е. П.
(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____
«____» _____ 2023 р.

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
1.1 Загальне поняття «інвестиційна діяльність».....	7
1.2 Форми та методи державного управління міжнародною інвестиційною діяльністю.....	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИЧНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ	
2.1 Стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.....	24
2.2 Особливості іноземного інвестування в Україні.....	30
2.3 Фінансова допомога у часи війни.....	38
2.4 Статистичні розрахунки.....	44
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ	
3.1 Нові напрями реалізації.....	51
3.2 Шляхи удосконалення на законодавчому рівні.....	59
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Інвестування означає довгострокове вкладання капіталу в різноманітні галузі економіки, включаючи інфраструктуру, соціальні програми та охорону навколишнього середовища, як на території країни, так і за її межами.

Інвестиції грають значну роль як на макрорівні, так і на мікрорівні. Вони є ключовим фактором визначення майбутнього не тільки країни в цілому, але й окремих суб'єктів господарювання і є рушійною силою для розвитку економіки.

Протягом останніх років спостерігається тенденція скорочення реальних інвестицій, що негативно позначилося на прискоренні науково-технічного прогресу та розвитку всього народногосподарського комплексу. Інвестиційна криза в країні виявилася глибшою, ніж загальна економічна, хоча обидві вони тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені.

Нині в умовах глобалізації та економічної інтеграції країни дедалі більшого значення набуває інвестиційна активність, яка стає потужним рушієм економічного розвитку і засобом залучення капіталу. Особливої значущості цьому процесу надають країни, які прагнуть подолати економічні проблеми, сформувані конкурентоспроможну економіку та залучити іноземний капітал для сприяння своєму розвитку. В економічному розвитку розвинених країн важливе місце займають інноваційні інвестиції, що являють собою вкладення в нематеріальні активи та забезпечують впровадження наукових та технічних розробок у виробництво та соціальну сферу, тобто вкладення в новації, що призводять до кількісних та якісних поліпшень.

У цьому контексті особливий інтерес представляє Україна, країна, що знаходиться на стику Сходу і Заходу, і в якій проводяться активні реформи з метою створення сприятливого інвестиційного середовища. Україна, що володіє значними природними ресурсами, висококваліфікованим трудовим потенціалом і географічним положенням, має всі передумови для успішної

міжнародної інвестиційної діяльності. Особливу роль в українській економіці грають іноземні інвестиції, під якими слід розуміти вкладення іноземного капіталу в об'єкти підприємницької діяльності як об'єкти цивільних прав, що належать іноземному інвестору, якщо такі об'єкти цивільних прав не вилучено з обороту чи обмежено в обороті України відповідно до державних законів, у тому числі вкладення грошей, цінних паперів (в іноземній валюті, валюті України), іншого майна, майнових прав, що мають грошову оцінку виняткових прав на результати інтелектуальної діяльності (інтелектуальна власність), а також послуг та інформації.

Однак, незважаючи на потенціал країни, існує необхідність у вивченні та аналізі ситуації, що склалася в галузі інвестицій в Україну. Це дасть змогу визначити проблеми, з якими стикаються інвестори, а також виявити чинники, що впливають на рішення про інвестування в Україну. Оцінюючи ефективність інвестицій, велику та суттєву увагу приділяють проблемам обліку інфляції, ризику та невизначеності, їхній кількісній оцінці та розгляду організаційно-економічного механізму їхньому запобіганню та зниженню. Тому, на наш погляд, тема інвестиційної діяльності міжнародних фінансових організацій в Україні сьогодні є актуальною та потребує постійного вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські науковці та дослідники присвячують багато часу вивченню сутності інвестицій та інвестиційної діяльності, а також проблем, які ускладнюють міжнародне інвестування. Це працівники науки, серед яких можна відзначити А. П. Дуку, О. І. Ковтун, Т. Г. Затонацьку, Р. С. Квасницьку, В. Г. Федоренка, Л. М. Борщ та А. А. Пересаду, створили значний обсяг теоретичних досліджень у цій галузі. На їхню думку, дослідження сучасного стану міжнародної інвестиційної діяльності в Україні є важливим підтвердженням їхніх теоретичних робіт.

Метою роботи є аналіз інвестиційної діяльності міжнародних фінансових організацій в Україні.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі **задачі**:

- Визначити поняття "інвестиційна діяльність" та його загальну характеристику.
- Проаналізувати форми та методи державного управління міжнародною інвестиційною діяльністю.
- Дослідити стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні та виявити проблемні аспекти цієї сфери.
- Вивчити особливості іноземного інвестування в Україні та проаналізувати їх вплив на економіку країни.
- Розробити нові напрями розвитку інвестиційної діяльності та визначити шляхи їх реалізації.
- Розглянути можливості удосконалення законодавства в галузі інвестиційної діяльності та визначити необхідні кроки для їх реалізації.

Об'єкт дослідження — інвестиційна діяльність в Україні.

Предмет дослідження — інвестиційна діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні в сучасних умовах.

Структура і обсяг роботи — дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел.

У першому розділі розглянуто теоретичні основи інвестиційної діяльності, а також форми та методи державного управління міжнародною інвестиційною діяльністю.

У другому розділі досліджено стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні, особливості іноземного інвестування. Також було проаналізовано фінансову допомогу міжнародних інвестиційних організацій в Україні в часи війни та було проведено кореляційно-регресійне дослідження інвестиційного середовища в Україні.

У третьому розділі було запропоновано нові напрями реалізації міжнародної інвестиційної діяльності та шляхи удосконалення на законодавчому рівні.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Загальне поняття «інвестиційна діяльність»

Інвестиції — це процес вкладання коштів та ресурсів в конкретні економічні проекти з метою отримання прибутку у майбутньому.

У широкому розумінні, інвестиції охоплюють фінансові та матеріальні активи, що належать державі, юридичним та фізичним особам, та які використовуються для створення нових підприємств, розширення, реконструкції та технічного переозброєння існуючих, придбання нерухомості, активів, акцій, облігацій та інших цінних паперів, маючи на меті отримання прибутку та/або інших позитивних ефектів.

Необхідно відзначити, що в економічному змісті до інвестицій не входять так звані «споживчі вкладення» (купівля автомобілів, квартир, іншої нерухомості тощо), що не призводять до зростання капіталу та отримання прибутку. Ці гроші, як правило, витрачаються на безпосереднє довгострокове споживання, що не приносить прибутку, і якщо їх придбання не має на меті подальшого продажу або виробничого використання.

Інвестиції — це спосіб вкладення капіталу з метою отримання збільшення в майбутньому. Для того, щоб інвестування було вигідним, прибуток повинен перевищувати суму відмови від споживання в поточний період, винагороджувати інвестора за ризик та компенсувати можливі втрати від інфляції в майбутньому.

Капітал — це ресурси, що створили люди для створення товарів та послуг, які здатні приносити дохід, або вкладені у справу джерело у вигляді засобів виробництва.

Різні види інвестицій можуть бути класифіковані за різними ознаками, що дозволяє розкрити їхню економічну сутність (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація інвестицій

Ознака	Види інвестицій, їхня характеристика
По об'єктах вкладення коштів	Реальні інвестиції представляють собою сукупність вкладень в реальні економічні активи, які можуть бути матеріальними ресурсами, такими як фізичний капітал та інші матеріальні активи, або нематеріальними активами, такими як науково-технічна та інтелектуальна продукція. Найважливіша складова реальних інвестицій — це капіталоутворюючі інвестиції, до яких входять капітальні вкладення у різні проекти. Фінансові інвестиції, зі своєї сторони, передбачають вкладення коштів у різні фінансові активи, такі як цінні папери, паї та пайові участі, банківські депозити та інші подібні інструменти. Різниця між цими двома видами інвестицій полягає у тому, що реальні інвестиції безпосередньо відображають вкладення в реальний сектор економіки, тоді як фінансові інвестиції відображають вкладення в різні фінансові інструменти. Обидва види інвестицій є важливими для розвитку економіки країни, оскільки допомагають підтримувати фінансову стійкість та розширювати можливості для залучення додаткових інвестицій.
За галузевою ознакою	Інвестиції в промисловість (паливну, енергетичну, хімічну, харчову, легку, деревообробну та целюлозно-паперову, машинобудування та ін.): сільське господарство; будівництво; транспорт та зв'язок; торгівлю та громадське харчування та ін.
За роллю та місцем у процесі інвестиційної діяльності	Матеріальні (майнові) — вкладення у будівлі, споруди, обладнання, пристрої, інструмент, інвентар та ін; Нематеріальні — вкладення у проведення кампаній за наймом та підготовкою кадрів, у наукові дослідження, розробку реклами, придбання патентних, ліцензійних прав, прав на участь в управлінні іншими фірмами тощо
За повнотою охоплення життєвого циклу продукту	Що охоплюють повний життєвий цикл продукту; Охоплюють окремі елементи життєвого циклу (наукові дослідження, проектно-конструкторські розробки, розширення та реконструкція діючого виробництва, організація випуску нової продукції, утилізація виробництва тощо).
За метою інвестування	Прямі інвестиції — це вкладення статутних капіталів у підприємства, яке орієнтоване на безпосередній контроль та управління. Ці інвестиції мають вплив на розширення сфери впливу та забезпечення майбутніх фінансових інтересів, а не просто на отримання прибутку. Портфельні інвестиції — це кошти, що вносяться в економічні активи, маючи на меті отримання доходу та диверсифікації ризиків. Це може бути купівля акцій, які не дають право впливати на функціонування підприємств та становлять менше 10% від загального акціонерного капіталу, а також облігацій, векселів та інших боргових цінних паперів. Обидва типи інвестицій можуть бути корисними в різних ситуаціях та допомагати інвесторам отримати високий рівень доходу.
За характером участі в інвестуванні	Прямі інвестиції — це вкладення коштів, які здійснюються інвестором безпосередньо у вибір об'єктів інвестування та їх фінансування. Непрямі інвестиції — це вкладення коштів, які реалізуються через посередника, наприклад, інвестиційний фонд або іншу фінансову компанію, які володіють необхідними знаннями та досвідом у галузі інвестування та здійснюють від імені своїх клієнтів вкладення коштів у різні об'єкти інвестування.

Продовження Таблиці 1.1

Інвестиції, що здійснюються у формі капітальних вкладень	Оборонні — спрямовані на пониження ризику при придбанні сировини, комплектуючих виробів, на утримання рівня цін, захист від конкурентів тощо; Наступальні — зумовлені пошуком нових технологій та розробок маючи на меті підтримувати високий науково-технічний рівень виробленої продукції (робіт, послуг); Соціальні — мають на меті покращити умови праці персоналу; Обов’язкові — необхідність їх пов’язується із задоволенням державних вимог щодо екологічних стандартів, безпеки продукції, інших умов діяльності, які не можна забезпечити шляхом лише вдосконалення менеджменту; Представницькі — спрямовуються на підтримку престижу організації
Залежно від спрямованості дій	Нетто-інвестиції (початкові) — вклади, які реалізуються, наприклад, при придбанні чи підставі організації; Екстенсивні — спрямовані на розширення виробничого потенціалу; Реінвестиції — це вкладення вивільнених інвестиційних грошей у придбання або створення нових засобів виробництва; Брутто-інвестиції — сукупні вклади, що охоплюють нетто-інвестиції та реінвестиції
Інвестиції, що здійснюються у формі капітальних вкладень (згідно з теорією економічного аналізу)	Інвестиції, спрямовані на заміщення обладнання, яке фізично та/або морально зношене; Інвестиції на модернізацію обладнання (мета — зниження витрат виробництва, підвищення якості продукції); Інвестиції в розширення виробництва (збільшення випуску товарів для наявних ринків при зростанні попиту або виробництві нових продуктів); Інвестиції в диверсифікацію (стосуються зміни товарного асортименту, випуску нових видів продукції, організації нових ринків збуту); Стратегічні інвестиції (спрямовані на впровадження науково-технічного прогресу, підвищення конкурентоспроможності та зниження ризиків)
За формами власності	Приватні інвестиції є вкладенням коштів приватних осіб та організацій недержавної форми власності. Державні інвестиції здійснюються державними органами управління або державними підприємствами. Іноземні інвестиції передбачають вкладення коштів іноземних фірм, громадян та держав в економіку країни. Спільні (змішані) інвестиції є результатом співпраці між суб’єктами країни та іноземних держав у сфері вкладень.
За регіональною ознакою	Внутрішні (національні) — вкладення коштів у об’єкти інвестування усередині цієї країни; Інвестиції за кордоном — вкладення коштів в об’єкти інвестування, розміщені за межами цієї країни
Залежно від сфери вкладення коштів у організації	Виробничі — вкладення, спрямовані безпосередньо на розвиток виробництва; Невиробничі — вкладення, спрямовані на розвиток соціальної інфраструктури організації (підприємства)
За періодом інвестування	Короткострокові (до одного року); Середньострокові (від одного до трьох років); Довгострокові (понад три роки)

Джерело: складено автором на основі [5]

Крім того, існують інші класифікаційні ознаки.

Інвестиції можна розрізнати за рівнем ризику, який з ними пов'язаний:

1. Безризикові — це вкладення коштів у об'єкти інвестування, де реальний ризик втрати очікуваного доходу чи капіталу відсутній, і майже гарантується запланований результат.

2. Інвестиції з рівнем припустимого ризику — тут можлива втрата очікуваного прибутку після здійснення інвестицій.

3. Інвестиції з рівнем критичного ризику — вони припускають втрати не тільки прибутку, але й всієї очікуваної суми розрахункового валового доходу.

4. Інвестиції з рівнем катастрофічного ризику — вони допускають можливість втрати всіх власних активів, наприклад, внаслідок банкрутства.

Також інвестиції можна поділити за повнотою охоплення складових ресурсів на валові та чисті.

Валові інвестиції (ВІ) — це сукупний обсяг коштів, що інвестуються у нове будівництво, придбання засобів виробництва, збільшення запасів товарів та інших фізичних активів.

Чисті інвестиції (ЧІ) представляють собою валові інвестиції, зменшені на амортизаційні відрахування за визначений період. Цей показник відображає реальний зріст активів, що належать підприємству, після врахування фізичного зносу активів, тому він є важливим для оцінки фінансової стійкості підприємства та його інвестиційної діяльності.

Інвестиційне кредитування відображає відносини між кредитором і позичальником щодо фінансування інвестиційних заходів за рахунок кредиту.

Особливості інвестиційних кредитів наступні [6]:

- 1) об'єктом кредитування є не сам позичальник, а його цілі — конкретний інвестиційний проєкт або бізнес-план, для реалізації якого використовуються кредитні кошти;

- 2) термін інвестиційного кредиту залежить від періоду окупності інвестицій;
- 3) відсоткова ставка з інвестиційного кредиту не перевищує рівень дохідності, отриманого від інвестицій;
- 4) є можливість спеціальних умов повернення, таких як відстрочка повернення основної суми боргу (наприклад, на період реалізації інвестицій, коли сплачуються тільки відсотки за кредит, а основна сума повертається у подальших періодах).
- 5) інвестиційні кредити надаються лише за наявності забезпечення.

Інвестиційний податковий кредит, у свою чергу, є сумою нарахованих податків, що підлягають сплаті до державного бюджету, але тільки після закінчення пільгового періоду інвестиційної діяльності, на яку надано такий податковий кредит. Інвестиції означають вкладення коштів з метою отримання прибутку в майбутньому. Вони можуть бути здійснені в різні види активів, такі як матеріальні, нематеріальні та фінансові.

Інвестиційна діяльність передбачає багато процесів, пов'язаних з вибором об'єктів інвестування та реалізацією практичних дій для отримання доходу або іншого корисного ефекту. Інвестори та користувачі об'єктів інвестування є суб'єктами інвестиційної діяльності, а предметом інвестицій можуть бути різні види активів, включаючи основні фонди, цінні папери, права на інтелектуальну власність та інше.

Відповідно до Директиви ЄС, до інвестиційних послуг належать такі послуги:

- 1) отримання та передача замовлень стосовно одного або більше фінансових інструментів;
- 2) реалізація замовлень від імені клієнта;
- 3) здійснення операцій за власні кошти;
- 4) управління активами;
- 5) консультаційні послуги з питань інвестування;

- 6) андерайтинг фінансових інструментів та/або розміщення фінансових інструментів на підставі твердих зобов'язань;
- 7) розміщення фінансових інструментів без зобов'язань;
- 8) управління багатосторонніми торговельними засобами обслуговування.

У західній практиці, термін "інвестиційні послуги" з'явився раніше за поняття "фінансові послуги" і пов'язаний з операціями, що стосуються цінних паперів. Інвестиційні послуги завжди порівнювали з банківськими послугами, які включають прийняття грошових коштів вкладників та їх розміщення у формі позичкового капіталу [6].

Інвестиційні ресурси можуть надходити з різних джерел, включаючи відстрочені податкові платежі та інвестиційний лізинг. Важливим етапом інвестиційного процесу є розробка стратегій та планів для максимізації прибутку та мінімізації ризиків.

Специфіка інвесторів полягає у їхній відмові від миттєвого використання доступних грошових ресурсів на користь задоволення власних потреб у перспективі на новому, вищому рівні.

У ринковій економіці, зазвичай, користувачем інвестицій, споживачем капіталу виступає сектор ділових фірм, тоді як функції ощадника, постачальника капіталу закріплюються за сектором домашніх господарств, а інвестуванням займаються спеціальні установи.

Згідно з законодавством України, різні особи можуть виступати як інвестори та користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, включаючи суб'єкти господарювання, фінансово-кредитні установи, посередницькі організації, інвестиційні біржі, громадян України, іноземні фізичні та юридичні особи, держави та міжнародні організації.

Законодавство встановлює різні права та обов'язки для учасників інвестиційної діяльності залежно від їх статусу. Однак, всі учасники повинні дотримуватися встановлених норм та правил, щоб забезпечити ефективність та стійкість своїх інвестицій. Інвесторами можуть бути різні учасники, такі як

вкладники, покупці, замовники, кредитори та інші, а користувачі об'єктів інвестиційної діяльності включають юридичних та фізичних осіб, державні та муніципальні органи влади, іноземні держави та міжнародні об'єднання та організації, які використовують об'єкти інвестування. Всі вони мають відповідальність за збереження та збільшення своїх інвестицій.

Один і той же суб'єкт може виступати як інвестор, так і користувач об'єктів інвестування, а також поєднувати функції інших учасників цієї діяльності. Інвестиційний договір використовується для укладання відносин між різними суб'єктами інвестиційної діяльності.

Інвестори виконують наступні функції:

- самостійний вибір об'єктів інвестування;
- визначення напрямків, обсягів та ефективності інвестицій;
- контроль їх цільового використання.

Інвестори мають однакові права:

- здійснювати інвестиційну діяльність у формі капітальних вкладень;
- володіти, користуватися та розпоряджатися результатами здійснення капітальних вкладень та самими об'єктами;
- передавати свої права на здійснення капітальних вкладень та отримання їх результатів фізичним та юридичним особам, державним органам та органам місцевого самоврядування згідно з договором або контрактом;
- здійснювати нагляд за цільовим використанням залучених коштів;
- об'єднувати свої кошти з коштами інших інвесторів для реалізації спільних інвестиційних проєктів;
- здійснювати інші права, передбачені договором та/або державним контрактом.

Суб'єкти інвестиційної діяльності зобов'язані виконувати вимоги законодавства щодо реєстрації своєї діяльності, дотримуватися стандартів якості та безпеки продукції та послуг, встановлених законом,

відшкодовувати шкоду, заподіяну своєю діяльністю, а також виконувати інші вимоги, передбачені законодавством, у тому числі щодо оподаткування та звітності. Крім того, суб'єкти інвестиційної діяльності повинні дотримуватися принципів корпоративної соціальної відповідальності та етичних стандартів бізнесу, що сприяє підвищенню довіри та інтересу потенційних інвесторів у співпраці з ними.

Інвестиції можуть мати дві сторони медалі: по-перше, це інвестиційні ресурси, які відображають частину невикористаного доходу, що може бути вкладена в інші проєкти; по-друге, інвестиції є витратами на підприємницьку діяльність, що забезпечує збільшення вартості капіталу. Різні види інвестицій можуть включати різноманітні майнові та інтелектуальні цінності, такі як фінансові ресурси та інструменти, матеріальні цінності, права на майно та інтелектуальну власність. Інвестиції можуть бути вкладені в різні види діяльності, такі як підприємницька діяльність, проєкти в галузі науки та технологій тощо. Залежно від характеру та мети інвестицій, можуть бути використані різні фінансові ресурси та інструменти, такі як банківські вклади з окремою метою, акції, паї та інші цінні папери.

Інвестиції можуть існувати у грошовій, матеріальній формі, а також у вигляді майнових прав та інших цінностей. Незалежно від форми, інвестиційні ресурси є акумульованими доходами з метою накопичення.

З точки зору витрат, інвестиції можна розглядати як напрями вкладень і об'єкти інвестиційної діяльності. Серед об'єктів інвестицій можна виділити основний та оборотний капітали, цінні папери, цільові грошові вклади та нематеріальні активи. Ці вкладення можуть бути спрямовані на покращення технічного оснащення підприємства, розширення його діяльності, отримання інноваційних розробок, забезпечення роботи з оборотним капіталом та інші цілі. Інвестиції можуть стати джерелом отримання додаткового прибутку, збільшення обсягів виробництва та розширення меж ринку збуту. В той же час, вони можуть бути пов'язані з певними ризиками, тому їхнє

використання повинно бути обґрунтоване та проаналізоване з точки зору можливостей отримання доходу та ризиків.

Перш ніж кудись інвестувати, інвестор аналізує певні показники, наприклад, соціальні, фінансово-економічні, інформаційні, технічні тощо, тому інвестиційну привабливість підприємства можна вважати економічною категорією з багаторівневою інтегральною характеристикою.

Інвестиційна привабливість підприємств є необхідним фактором, який сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності, покращенню якості продукції, вирішенню соціальних проблем, більш ефективному використанню виробничих ресурсів.

Додаткові фінансові надходження необхідні для відновлення виробничих фондів розвитку інфраструктури в Україні. Для цього необхідно залучати інвесторів до проєктів в різних галузях економіки, забезпечувати їм стабільний та прозорий інвестиційний клімат та надійну правову систему. Крім того, важливим є підвищення рівня освіти та науково-технічного розвитку в країні, що сприятиме створенню інноваційних проєктів та залученню нових інвесторів.

Додаткові фінансові надходження можуть бути залучені через різні механізми, такі як публічне і приватне партнерство, інвестиційні фонди, випуск облігацій, ІРО, державні та комерційні кредити. Одним з перспективних напрямів є розвиток зеленої енергетики, що сприятиме не лише зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище, а й приверне нові інвестиції до країни.

Залучення інвестицій є важливим елементом розвитку економіки України та покращення життя громадян. Проте, для досягнення успіху необхідно постійно працювати над поліпшенням інвестиційного клімату, залучати нові галузі та нових інвесторів. Крім того, необхідно створювати умови, які сприяють розвитку підприємництва та забезпечують дотримання високих стандартів управління проєктами, що сприяє збільшенню ефективності та стійкості бізнесу.

Не кожне підприємство привабливе для інвесторів. Для залучення інвестицій потрібна стабільність, високий рівень менеджменту та корпоративна форма власності. Інвестори не хочуть вкладати гроші в застарілі підприємства з фінансовими труднощами. Інвестиційна привабливість визначається доцільністю вкладення коштів.

Для розуміння сутності інвестиційної привабливості підприємства, визначаються фактори, що впливають на її формування.

Таблиця 1.2 — Фактори, що мають вплив на інвестиційну привабливість підприємства

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
Секторна приналежність	Виробнича програма
Територіальне розміщення	Маркетингова діяльність
Наявність та доступ до ресурсів природного походження	Управлінський облік і контроль
Стан навколишнього середовища	Корпоративне керування
Рівень культури та освіченості населення	Людський потенціал
Економічна стабільність	Правова діяльність
Соціально-політична стабільність	Виробничі технології
Нормативно-правова база	Стратегія розвитку
Інформаційне середовище	Рівень конкурентоспроможності
Пільги для інвесторів	Унікальність об'єкта
Розвинена інфраструктура	Термін реалізації інвестиційної програми
Економічна свобода бізнесу	Рейтинг компанії в промисловості
Становище на глобальному ринку	Платіжна дисципліна
Державні органи контролю у галузі інвестування	Статус майна та фінансових ресурсів
Рівень інфляції	Рівень витрат
Можливості для експорту	Структура капіталу
Рівень доходів громадян	
Рівень конкуренції в секторі	

Джерело: складено автором на основі [7]

Зокрема, найбільш важливими для компанії стануть внутрішні чинники або чинники, на які підприємство має вплив, так як саме завдяки їм підприємство може покращити свою привабливість.

Інвестори, що розглядають інвестиційні проєкти, зазвичай звертають увагу на стан майна та грошових активів фірми, а також на його здатність виробляти продукцію на високому рівні та на показники фінансової стійкості. Аби об'єктивно провести оцінку інвестиційної привабливості компанії, потрібно ідентифікувати його сильні та слабкі сторони, а також ключові компетенції. Аби здійснити комплексну оцінку компанії як об'єкта інвестування з точки зору сталого розвитку, ефективності використання активів та ліквідності, можна використовувати різні методи. Один з них — це розрахунок коефіцієнтів, але варто пам'ятати, що цей підхід не є універсальним і може призвести до створення рейтингових систем оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

1.2 Форми та методи державного управління міжнародною інвестиційною діяльністю

Україна визнає, що інвестиційна діяльність є важливим фактором для соціально-економічного зростання країни. Для підтримки цієї позиції, Україна впроваджує стратегію активної підтримки інвестиційних проєктів за допомогою законодавчих ініціатив, податкових регулювань та інших важливих інструментів. Державні установи відіграють важливу роль у визначенні пріоритетних напрямків інвестиційного розвитку та забезпеченні фінансової підтримки для їх реалізації.

Україна розробила законодавчу основу для розвитку інвестицій та державно-приватного партнерства, де забезпечені гарантії діяльності інвесторів, а також економічні та організаційні принципи партнерства.

Уряд використовує різні методи, включаючи адміністративні та економічні, для підтримки інвестиційної діяльності в країні та залучення нових інвестиційних проєктів.

Адміністративні методи регулювання безпосередньо впливають на суб'єктів інвестиційної діяльності, надаючи державі право застосовувати нормативні акти, заборони, обмеження та дозволи. Ці інструменти включають законодавчі та нормативні акти, які можуть стосуватися обов'язкової екологічної експертизи для всіх інвестиційних проєктів.

Економічні методи державного впливу спрямовані на стимулювання суб'єктів інвестиційної діяльності до прийняття рішень, які будуть вигідні як для них, так і для суспільства в цілому.

Економічні методи включають встановлення ставок рефінансування, податкові пільги та знижки, диференціацію ставок податків, тарифів і ставок плати за інвестиційні ресурси, такі як земля та природні ресурси.

Україна має багато законодавчих актів, які стосуються регулювання інвестиційної діяльності. Серед них можна виділити Закон України «Про захист іноземних інвестицій» [8], Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями» [9], Закон України «Про державне регулювання діяльності з організації та проведення азартних ігор» [10], Податковий кодекс України та інші. Вони регулюють різні аспекти інвестиційної діяльності, включаючи захист прав інвесторів, підтримку великомасштабних інвестиційних проєктів, оподаткування та регулювання азартних ігор. Закони, що регулюють інвестиційну діяльність в Україні, встановлюють принципи, які визначають умови регулювання та контролю за інвестиційними проєктами з боку всіх їх учасників.

Органи державної влади, які виконують регулювання інвестиційної діяльності в Україні, включають у себе Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, Міністерство фінансів, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Державну комісію з цінних

паперів та фондового ринку, Національний банк України та інші відповідні міністерства та органи.

Основні повноваження органів державної влади у сфері регулювання інвестиційної діяльності представлені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 — Основні повноваження органів державної влади у сфері регулювання інвестиційної діяльності

Орган	Повноваження
Верховна Рада України	Єдиний законодавчий орган, який визначає засади економічної безпеки України, утворює відповідну законодавчу базу у цій сфері) та забезпечує контроль за діяльністю правоохоронних органів і органів державної влади.
Служба безпеки України	Згідно із Законами України «Про Службу безпеки України» та «Про національну безпеку України» СБУ «забезпечує національну безпеку, контррозвідувальний захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності, оборонного і науково-технічного потенціалу, кібернетичної безпеки, економічної та інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури, протидію розвідувально-підбивній діяльності проти України, боротьбу з тероризмом, охорону державної таємниці» [19].
Інші центральні органи виконавчої влади	Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування відповідно до законодавчо визначеної компетенції реалізують програми у сфері економічної безпеки та залучення інвестицій на регіональному рівні, розвивають інвестиційну діяльність на регіональному рівні, поліпшують інвестиційний клімат, готують інформаційні матеріали про стан інвестиційної діяльності в регіоні, пріоритетні напрями для інвестування (інвестиційний паспорт регіону). Місцеві державні адміністрації також відповідають за підготовку пропозицій та інформування вищих органів виконавчої влади про пропозиції щодо залучення іноземних інвесторів та розвитку економічного потенціалу відповідної території.
Офіс із залучення інвестицій (Ukraine invest)	Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 740 від 19.10.2017, Офіс є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, діяльність якого координується Урядовим уповноваженням з питань інвестицій. Ціллю заснування такого органу було налагодження діалогу між інвестором та органом державної влади та забезпечення взаємодії інвесторів з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, відповідальними суб'єктами господарювання у процесі підготовки та виконання інвестиційних проєктів із залученням прямих іноземних інвестицій. Одним із завдань Офісу є проведення регулярних брифінгів, зустрічей та перемовин з потенційними інвесторами, тим самим сприяючи покращенню інвестиційного клімату та зростанню інвестиційної привабливості країни. Надання консультативної допомоги та підтримки інвестиційної діяльності, отримання іноземного досвіду для розвитку пріоритетних галузей. Цей орган є «посередником» між інвесторами та державою і працює за принципом «єдиного вікна» [12].

Продовження Таблиці 1.3

Національна інвестиційна рада при Президентові України	Консультативно-дорадчий орган при Президентові України. Раніше це була Рада іноземних інвесторів. Склад цієї Ради затверджено Указом Президента України № 317/2017 «Питання Національної інвестиційної ради». До складу Ради переважно входять представники бізнес-сектору та керівники органів виконавчої влади, які, спираючись на свій досвід та знання, здатні впливати на інвестиційну політику держави.
--	---

Джерело: складено автором на основі [13]

Ці та інші органи спрямовані на створення міцної нормативно-правової бази інвестиційного співробітництва.

Законодавство України передбачає міцну нормативно-правову базу для інвестиційного співробітництва, на що спрямовані різні органи влади.

Іноземні інвестори в Україні мають право на отримання національного режиму інвестиційної діяльності, що забезпечує однакові умови з вітчизняними інвесторами.

Згідно зі Законом України «Про режим іноземного інвестування», режим іноземного інвестування на території України визначається відповідно до принципів та положень законодавства України, що включає види та форми іноземних інвестицій та об'єкти їх розміщення. Крім того, держава здійснює реєстрацію та контроль за іноземними інвестиціями та встановлює порядок врегулювання спорів між учасниками інвестиційної діяльності [14].

Україна розвиває співпрацю з Європейським Союзом, і економічна частина Угоди про асоціацію, яку підписали у 2014 році, стала найбільшим міжнародним договором, який укладено Україною та ЄС. Угода включає розділи про правосуддя, свободу та безпеку, торгівлю та питання, пов'язані з нею, економічне та галузеве співробітництво, а також фінансове співробітництво та положення про боротьбу з шахрайством. Ці розділи, разом з іншими частинами Угоди, складають єдиний документ, що визначає зобов'язання та терміни їх виконання [15].

Україна постійно працює над привабливістю для іноземних інвесторів і намагається поліпшити процедури реєстрації та боротьбу з корупцією. У 2016 році було прийнято законопроект, який відміняє обов'язкову державну

реєстрацію іноземних інвестицій. Зараз у Верховній Раді України зареєстровано ще один проєкт закону, який спрямований на підвищення ефективності та забезпечення безпеки міжнародних інвестицій в Україні. Це може зробити країну більш привабливою для іноземних інвесторів та допоможе покращити стан економіки.

Один з яскравих прикладів — створення Дієвого Державного Підприємства «Дія», яке запроваджує електронний сервіс митного контролю та спрощує процеси імпорту та експорту товарів. Більше того, в квітні 2020 року уряд України запустив платформу «Дія.Бізнес», яка надає підприємцям можливість зареєструвати свій бізнес за 1 годину, без відвідування податкової чи інших державних органів. Також, Україна постійно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як ЄБРР, Світовий банк та Інтернаціональний валютний фонд, з метою реформування економіки країни та покращення інвестиційного клімату.

Перехід України до міжнародних стандартів у сфері інвестицій, забезпечивши членство в Інвестиційному комітеті Організації економічного співробітництва та розвитку та підписання Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції та транснаціональні підприємства, відкриває перед українською економікою значні переваги [21]. Зокрема, виконання міжнародних стандартів у сфері інвестицій дозволить Україні залучати прямі іноземні інвестиції без обмежень у галузях, де раніше було заборонено іноземне інвестування. Надалі, держава зможе забезпечувати національний режим для транснаціональних корпорацій згідно з міжнародними стандартами розвитку, що регулюють відносини між країнами та транснаціональними корпораціями. Крім того, Україна зможе стимулювати інноваційний розвиток та підвищення конкурентного середовища в економіці.

Система регулювання міжнародної інвестиційної діяльності проявляється за допомогою методів:

Рис. 1.1 — Методи регулювання міжнародної інвестиційної діяльності

Джерело: складено автором на основі [22]

Як видно зі схеми, методами регулювання є правові, економічні та соціально-психологічні.

Організація правового регулювання міжнародної інвестиційної діяльності відбувається за допомогою ліберального та тотального варіантів:

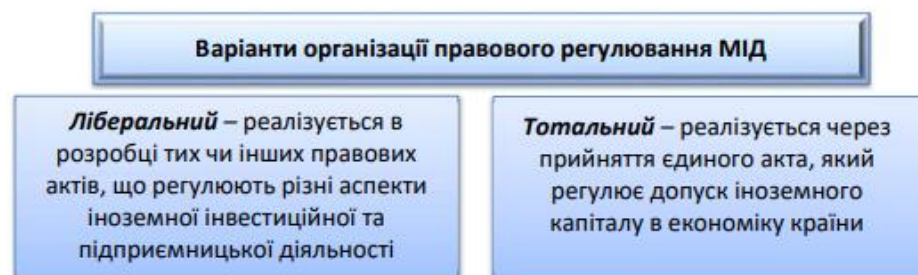

Рис. 1.2 — Варіанти організації правового регулювання МІД

Джерело: складено автором на основі [23]

Правове регулювання міжнародної інвестиційної діяльності складається з різних елементів: визначення іноземного інвестора, види і форми іноземних інвестицій, регулювання репатріації прибутку, обмеження та гарантії.

Промислово розвинуті країни надають перевагу фінансовим стимулам, оскільки вони є більш ефективними та дозволяють досягати конкретних

національних результатів. У свою чергу, країни з перехідними економіками використовують податкові стимули та адміністративні заходи через нестачу фінансових ресурсів.

Україна має законодавство та систему державного управління інвестиційною діяльністю, однією з проблем є недостатня ефективність реалізації цього законодавства. Часто існують перешкоди на шляху інвесторів, такі як непрозорість процесу регулювання та бюрократичні процедури, які ускладнюють залучення капіталу. Також інвесторам важко знайти достатню інформацію про умови і можливості інвестування в різні сектори економіки.

Крім того, проблемою є недостатня розвиненість інфраструктури та відсутність необхідної кваліфікованої робочої сили, що може знизити привабливість для інвесторів.

Щоб зробити інвестиційну діяльність в Україні більш ефективною, необхідно поліпшити регулювання та усунути бюрократичні перешкоди, забезпечити прозорість та доступність інформації для інвесторів, розвивати інфраструктуру та забезпечувати необхідну кваліфіковану робочу силу. Також важливо залучати експертів та представників бізнесу для покращення законодавства та регулювання інвестиційної діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

2.1 Стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні

Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні є досить активною, хоча в останні роки вона не досягла рівня попередніх років. За даними Національного банку України, прямі іноземні інвестиції в Україні в 2020 році склали близько \$ 2,8 млрд, що на 6,5% менше, ніж у 2019 році. Проте, за останні кілька років в країні спостерігається певний розвиток інвестиційної діяльності з боку іноземних компаній [24].

Загалом, інвестори продовжують проявляти інтерес до України, зокрема, до інфраструктурних проєктів, аграрного сектору, виробництва та інформаційних технологій. Також Україна продовжує залучати інвестиції через програму державно-приватного партнерства та інші ініціативи.

Проте, інвестиційний клімат в Україні залишається складним через ряд проблем, таких як високий рівень корупції, недостатній захист інтелектуальної власності, складна бюрократія та нестабільність економічної ситуації в країні. Ці фактори ускладнюють процес приваблення іноземних інвестицій та внутрішньої інвестиційної діяльності в країні.

На сьогоднішній день Україна активно працює над покращенням інвестиційного клімату в країні, що вже дає позитивні результати. Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2020 році іноземні інвестори вклали в економіку країни більше 4 млрд доларів США, що на 11% більше, ніж у 2019 році. Також були зареєстровані значні інвестиційні проєкти, зокрема, в будівництві вітроелектростанцій та виробництві електромобілів [27].

Україна також активно працює над підвищенням рівня конкурентоспроможності та залученням іноземних інвесторів. Зокрема, в листопаді 2020 року було запущено інвестиційний портал Invest in Ukraine, який надає інформацію про інвестиційний потенціал країни, умови для бізнесу та інвестування, а також допомагає іноземним інвесторам знаходити партнерів в Україні.

Однак, Україні ще потрібно багато зробити для того, щоб стати привабливішою для іноземних інвесторів. До головних завдань на майбутнє відносяться покращення інвестиційного клімату, виконання реформ та зменшення бюрократії, а також підвищення рівня захисту прав інвесторів. Також важливо розвивати інфраструктуру та залучати інвестиції в галузі, які мають великий потенціал для розвитку, наприклад, сільське господарство, ІТ та відновлювану енергетику.

Згідно з даними Національного банку України, у 2019–2021 рр. обсяг іноземних інвестицій в економіку України був спрямований на розвинені сфери економічної діяльності:

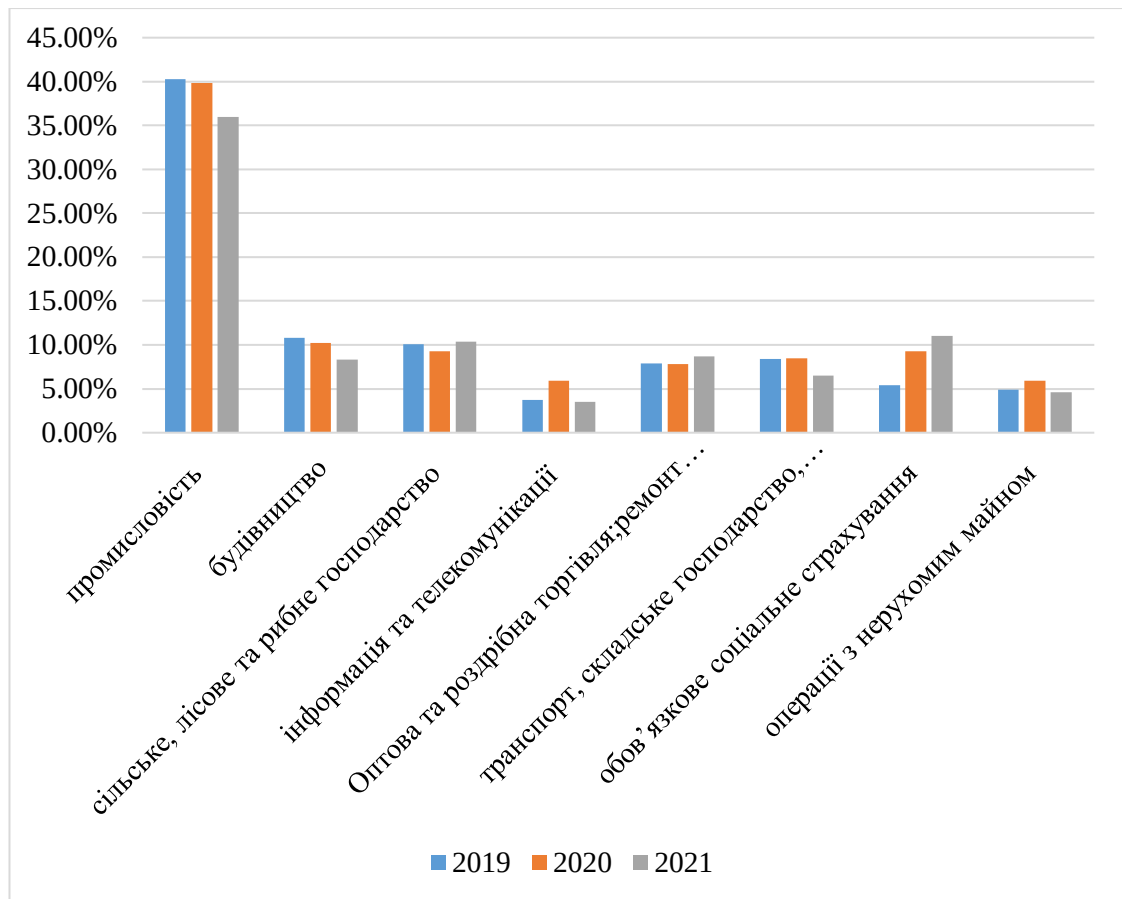

Рис. 2.1 — Провідні сфери економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій

Джерело: складено автором на основі [24]

Основними з них у 2019 – 2021 роках є промисловість, інші сфери діяльності не дуже гарно розвинені для інвестування в Україні.

Станом на 21.12.2019 найбільші обсяги надходжень прямих інвестицій спрямовано на підприємства промисловості – 33,3% та установи та організації, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автомобілів і мотоциклів – 16,6%.

Станом на 21.12.2020 найбільші обсяги надходжень прямих інвестицій спрямовано на підприємства промисловості – 40% та обов'язкове соціальне страхування – 12%.

Станом на кінець 2021 року найбільш значущі обсяги прямих інвестицій в Україні спрямовані на промислові підприємства — 43,7% та на установи та організації, що займаються оптовою та роздрібною торгівлею, ремонтом автомобілів та мотоциклів — 15,5%.

За даними Державної служби статистики, внесення прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за перший півріччя 2019 року склало 1259,5 мільйонів доларів США, а на кінець 2021 року — 65 746,8 мільйонів доларів США. Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), залучених в українську економіку, на 1 липня 2019 року склав 33 724,4 мільйонів доларів США [25].

Протягом першого півріччя 2019 року зареєстровано зростання іноземних інвестицій в українську економіку на 839,6 мільйонів доларів США. Обсяг капітальних інвестицій підприємств України за перше півріччя 2019 року склав 233,9 мільярдів гривень, що на 12,3% перевищує обсяг капітальних інвестицій за відповідний період 2018 року [25].

За підсумками 2021 року, загальний обсяг капітальних інвестицій українських підприємств становив 673,9 млрд грн. Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишалися власні кошти підприємств та організацій, які у січні-грудні 2021 року становили 68,6% загального обсягу. Питома вага банківських кредитів та інших кредитів у загальному обсязі капітальних інвестицій становила 5% у 2021 році. За рахунок коштів державного та місцевих бюджетів було освоєно 17,6% капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів у 2021 році становила 0,1%, тоді як у 2019 році цей показник склав 0,8%. Державні кошти, спрямовані на житлове будівництво, становили 5,4% загального обсягу капіталовкладень у 2021 році. Інші джерела фінансування складали 3,3% у 2021 році, що на 0,2% більше, ніж у 2020 році [24].

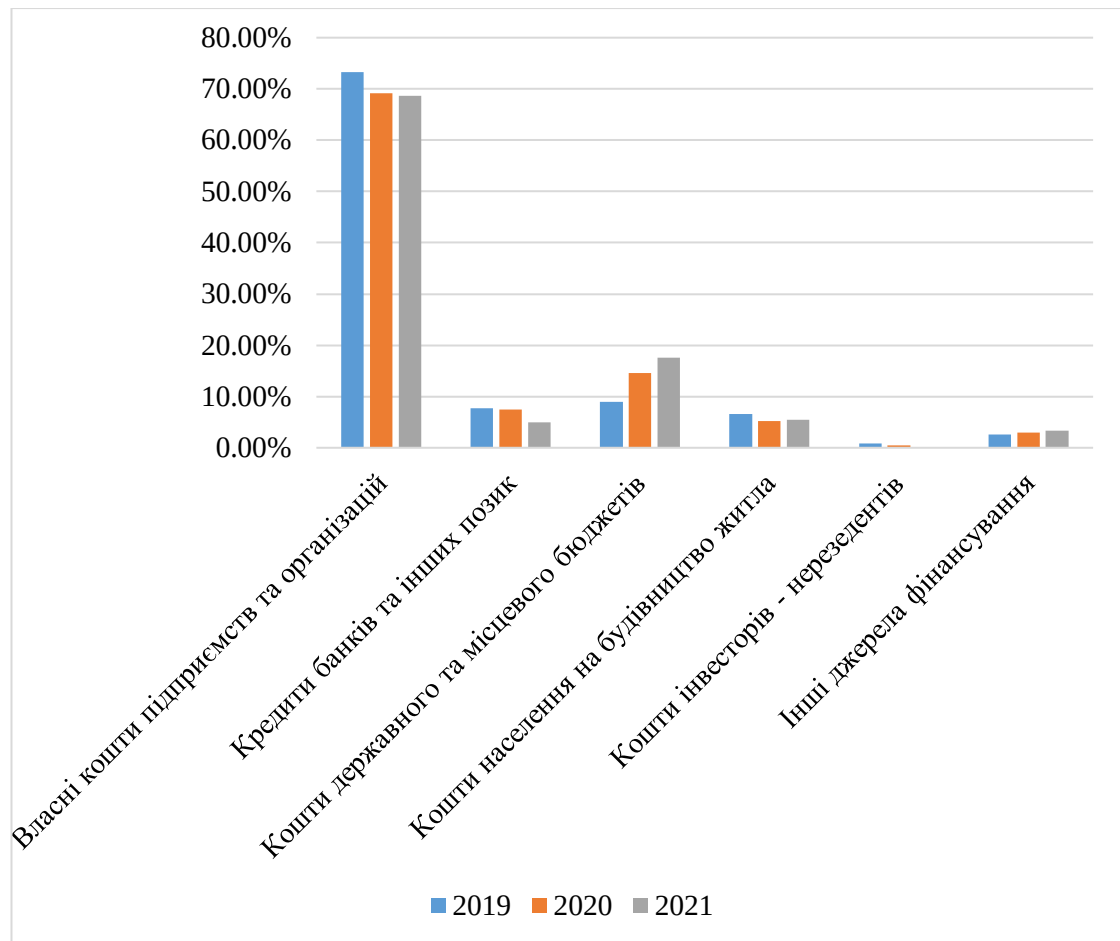

Рис. 2.2 — Капітальні інвестиції за джерелами фінансування, %

Джерело: складено автором на основі [24]

Основними країнами, які постійно вкладають свої інвестиції є Кіпр, Велика Британія, Нідерланди, Німеччина та Австрія (рис. 2.3).

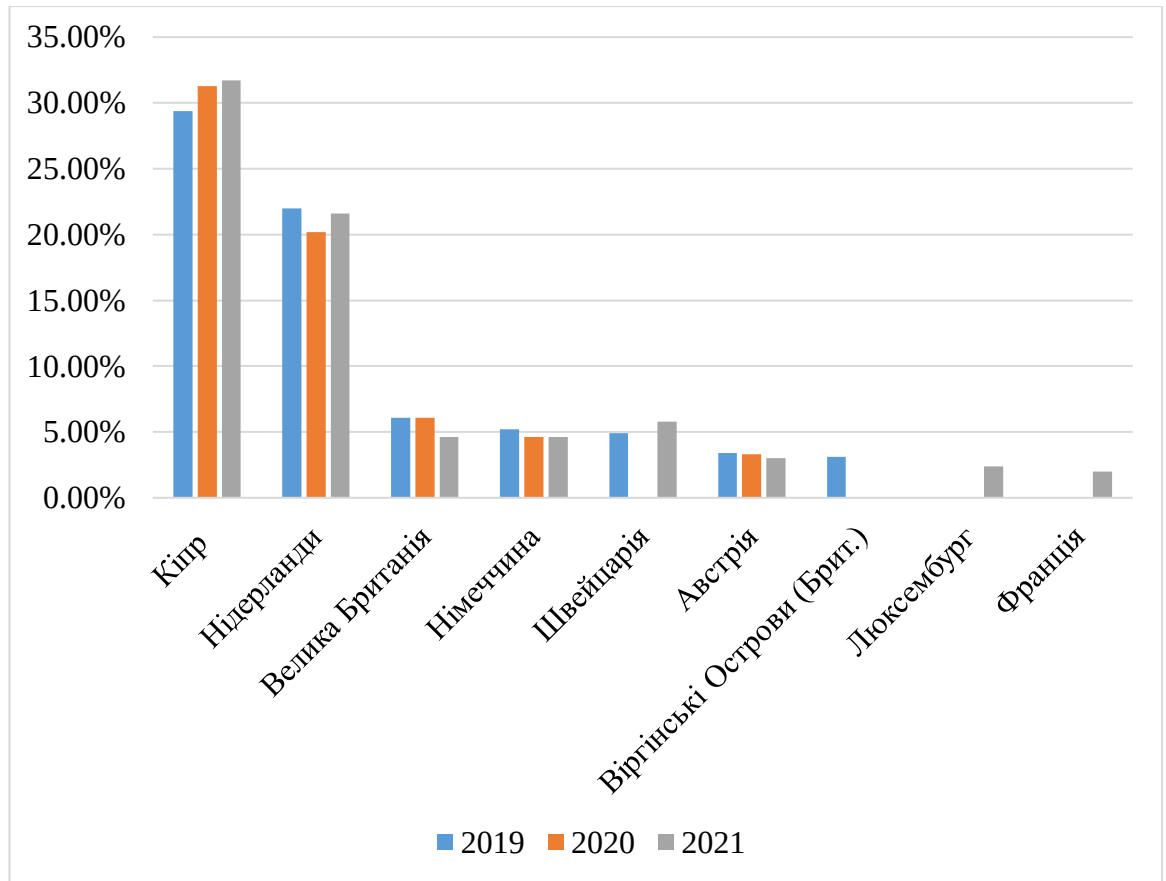

Рис. 2.3 — Основні країни-інвестори

Джерело: складено автором на основі [24]

Одним із головних завдань для покращення інвестиційного клімату в країні є створення прозорих та стабільних умов для бізнесу та залучення іноземних інвестицій. Це може включати в себе зменшення бюрократичних перешкод та спрощення процедур реєстрації бізнесу, забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності, підвищення рівня правової стабільності та захисту прав інвесторів. Крім того, важливо розвивати інфраструктуру, забезпечувати доступність фінансових ресурсів та підтримку інноваційних технологій. Для досягнення цієї мети необхідно постійно вдосконалювати законодавчу базу та організаційні процеси з метою забезпечення ефективного механізму регулювання відносин у сфері інвестицій та залучення більшого обсягу іноземного та внутрішнього капіталу до розвитку економіки України. Ці питання більш детально розглянуті в третьому розділі.

2.2 Особливості іноземного інвестування в Україні

Іноземні інвестиції в Україну мають свої особливості, які варто враховувати при розгляді питання про інвестування в країну. Одна з них полягає в тому, що Україна не є членом Євросоюзу, тому фінансові оператори, які працюють в Україні, можуть стикатися з ризиком валютного ризику. Крім того, іноземні інвестори можуть стикатися з певними складнощами в процесі реєстрації та отримання ліцензій для здійснення інвестиційних операцій.

Однак, в Україні існує ряд переваг для іноземних інвесторів. Наприклад, висококваліфікована робоча сила, низькі заробітні плати порівняно з країнами Західної Європи, що знижує вартість виробництва, а також високий потенціал для розвитку бізнесу у різних секторах економіки. Крім того, Україна має безвізовий режим з більшістю країн Європейського Союзу, що сприяє здійсненню бізнесу та переміщенню фахівців.

Для того, щоб залучити іноземні інвестиції в Україну, необхідно розробити стабільну і прозору інвестиційну політику, що включає як законодавче, так і регуляторне регулювання. Також важливо розвивати інфраструктуру та сприяти створенню комфортних умов для роботи іноземних компаній. Наприклад, це може бути створення спеціальних економічних зон або інвестиційних зон зі зниженими податковими ставками та іншими пільгами.

Окрім цього, іноземні інвестори зіткнулися з проблемами щодо реалізації своїх прав на власність та захисту інтелектуальної власності. Крім того, система оподаткування в Україні може бути складною для іноземних інвесторів через непередбачуваність податкової політики та високі податки.

Однак, уряд України активно працює над поліпшенням інвестиційного клімату в країні. Зокрема, були прийняті ряд законодавчих актів, спрямованих на спрощення бізнес-процесів та зменшення бюрократичних процедур для інвесторів. Також були здійснені зусилля з метою створення

сприятливих умов для іноземних інвесторів та залучення нових інвестиційних проєктів.

У підсумку, стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні можна описати як складний, з численними проблемами та викликами. Однак, уряд та бізнес-спільнота активно працюють над їх розв'язанням, ініціюючи законодавчі зміни та політичні реформи з метою покращення інвестиційного клімату в країні та залучення нових інвестиційних проєктів.

Додатково, інвестори часто стикаються з проблемами, пов'язаними з корупцією, неефективністю судової системи, нестабільністю політичної ситуації та відсутністю належного захисту інтелектуальної власності.

Однак, уряд України активно працює над вирішенням цих проблем та створенням сприятливого інвестиційного клімату в країні. Наприклад, були впроваджені реформи, які є спрямованими на боротьбу з корупцією та поліпшення бізнес-клімату, було ініційовано розвиток інфраструктури та сприяння розвитку експорту.

Загалом, іноземні інвестори можуть знайти в Україні значні можливості для інвестування, особливо в галузі інфраструктури, енергетики, сільського господарства та ІТ-технологій.

До основних проблем, які мають негативний вплив на інвестиційний клімат України відносять:

Рис. 2.4 — Класифікація проблем, які мають негативний вплив на інвестиційний клімат України

Джерело: складено автором на основі [26]

Вищезазначені проблеми спричиняють наступні перешкоди та ризики:

1) Слабкість державних інституцій — це серйозна проблема в багатьох країнах, в тому числі і в Україні. Це означає, що держава не може забезпечити ефективного функціонування системи законодавства та дотримання прав людини, що негативно впливає на інвестиційний клімат.

Недостатня робота правоохоронних органів, корупція, нестабільність правил гри на ринку, низький рівень реалізації прав власності та недостатній захист інтелектуальної власності — це все призводить до зниження довіри іноземних інвесторів до України та зменшення кількості інвестицій в країну.

Щоб зменшити вплив цієї проблеми на інвестиційний клімат, необхідно покращувати роботу державних інституцій, зміцнювати правову культуру в суспільстві та забезпечувати стабільність правил гри на ринку. Необхідно здійснювати реформи в сфері правосуддя, забезпечення дотримання прав людини та боротьби з корупцією. Також важливо покращувати комунікацію між державними інституціями та інвесторами, забезпечувати прозорість інформації про умови інвестування в країну та захищати права інвесторів на законні вимоги.

2) Низький рівень внутрішнього ринку може здатися маловажливою деталлю, але насправді він може стати важливим фактором, який відлякуватиме інвесторів від розвитку бізнесу в Україні. Згідно з дослідженням компанії EY, місцевий ринок є ключовою перевагою для інвесторів, тому економіка України повинна працювати в напрямку його розвитку. Крім того, Україна має потенціал у галузі Nearshoring, що є світовим трендом перенесення виробництва в менш дорогі країни та диверсифікації ланцюжків поставок. За даними Savills, Україна займала перше місце в світі та друге місце в Європі за Nearshoring Index 2020 [27].

Проте, слабкий внутрішній попит може обмежувати потенціал зростання економіки України. Більш ніж 90% доходів населення використовується на поточне споживання, переважно на товари та послуги першої необхідності. Це означає, що дуже мало коштів спрямовується на заощадження — близько 2% наявного доходу населення у 2019-2020 роках, в той час як в країнах ЄС

відповідний показник становить 10-15%. Низький рівень заощаджень може зменшити зацікавленість інвесторів у збільшенні виробництва, особливо для товарів тривалого користування, які можуть бути вироблені в Україні. Це може обмежити можливості розширення ринків збуту продукції та знизити інтерес інвесторів до розвитку бізнесу в Україні.

Перехід до більш обмежувальної фіскально-бюджетної політики держави (невиконання планових показників дефіциту державного бюджету та його планового скорочення у 2022-2024 роках) може призвести до зниження державного попиту і зниження його мультиплікаторного ефекту на економічне зростання. Це може призвести до погіршення цінової кон'юнктури на зовнішніх ринках, викликану низькою часткою продукції з високою доданою вартістю у структурі українського експорту. Підвищення вартості енергоносіїв та зниження цін на основні експортні категорії можуть негативно вплинути на торговий баланс України та призвести до погіршення економіки.

3) Українська банківська система не використовує свій потенціал для фінансової підтримки реального сектору економіки ефективно. Протягом останніх 10 років рівень кредитування економіки через банки на основі робочих кредитів знизився з 80% до 15% ВВП. Це є одним з найнижчих показників серед країн з ринками, які розвиваються. Наприклад, в Польщі цей показник складає 59%, а в Грузії — 80% ВВП. Незважаючи на те, що залишки коштів на депозитних рахунках у банківській системі збільшились у 2020-2021 роках, їхнє направлення на кредитування знизилося до менше 50% — історично найнижчого рівня.

У структурі банківських активів частка безризикових активів, таких як облігації та депозитні сертифікати НБУ, зросла до близько 40%. Також прибутковість операційних активів банківської системи України зросла до 5,2%, що є одним з найвищих рівнів у світі. Ці показники свідчать про відсутність стимулів для банків підвищувати бізнес-ризики та збільшувати обсяги кредитування, надаючи пріоритет безризиковим операціям.

Український банківський сектор характеризується надмірною регуляцією, навіть у порівнянні з іншими країнами регіону, що не дозволяє йому бути цікавим для міжнародних банківських груп, навіть з високим рівнем прибутковості. За останні 6 років, в Україні не було жодного входу іноземного банку чи банківської групи, а, навпаки, іноземні інвестори виходили з вітчизняного банківського ринку.

4) Нерозвиненість вітчизняного фондового ринку.

Нерозвиненість вітчизняного фондового ринку — це ще одна проблема, яка перешкоджає активному залученню іноземних інвестицій в Україну. Згідно з дослідженнями, обсяг внутрішнього фондового ринку в Україні є одним з найменших серед країн Європи та Східної Європи. Це ускладнює можливість підприємствам отримувати додаткові кошти на розвиток через випуск акцій та облігацій. Крім того, низька ліквідність ринку та недостатня регуляторна база також зменшують інтерес іноземних інвесторів до українського фондового ринку. Для подолання цієї проблеми в Україні потрібно провести реформу регулювання та стимулювання розвитку фондового ринку, вдосконалити законодавство та забезпечити легкий доступ інвесторів до фондового ринку.

5) Відсутність вільних економічних зон.

Відсутність вільних економічних зон в Україні є однією з проблем, що ускладнює залучення іноземних інвестицій. Вільні економічні зони — це території з певними пільгами для бізнесу, які дозволяють знизити витрати на оподаткування та інші витрати, а також сприяють розвитку експорту та створенню нових робочих місць. У багатьох країнах світу вільні економічні зони використовуються як ефективний інструмент залучення інвестицій та підтримки економічного зростання.

Україна має деякі спеціальні режими для приваблення іноземних інвестицій, наприклад, спеціальний режим функціонування ринку землі для сільськогосподарських підприємств з іноземним капіталом, або режим пільгового оподаткування для інвестиційних фондів та інвесторів, які

вкладають кошти в певні сектори економіки. Однак, ці режими не мають такої ефективності, як вільні економічні зони.

Створення вільних економічних зон (далі ВЕЗ) може допомогти прискорити розвиток економіки України та залучення іноземних інвестицій. Однак, для цього необхідно провести ряд реформ та забезпечити надійну правову базу для їх функціонування.

Важливим кроком при створенні ВЕЗ є чітке визначення цілей їх створення. Зарубіжні фахівці рекомендують обмежувати кількість цілей та концентрувати зусилля на досягненні однієї конкретної мети. Вибір типу зони повинен відповідати визначеним цілям. Успіх зони залежить від її конкурентоспроможності в порівнянні з іншими зонами, а не національним режимом підприємницької діяльності. Створення ВЕЗ потребує значних фінансових витрат держави. Важливо обґрунтовувати надання пільг суб'єктам ВЕЗ, оскільки надання пільг може скоротити надходження до державного бюджету. Також необхідна стабільна законодавча база, і зміни до нормативних актів мають вводитися лише в крайніх випадках.

Україна має свої особливості щодо іноземного інвестування. По-перше, незважаючи на те, що зі світу надходять прямі іноземні інвестиції з більш ніж 130 країн, основна частина цих інвестицій приходить на обмежену кількість країн. Це свідчить про незначну географічну різноманітність інвесторів, які вкладають гроші в Україну.

По-друге, іноземні інвестиції в Україні можна поділити на дві групи: ті, що контролюються іноземними резидентами, і ті, що належать іноземним компаніям, які резиденти України (раніше український капітал часто виводився за кордон в офшорні юрисдикції). Обсяги іноземних інвестицій з розвинених країн світу в Україні є незначними, проте обсяги інвестицій з офшорних зон є досить великими.

Перш за все, офшорні інвестиції не тільки не стимулюють розвиток української економіки, а навіть витісняють звідти капітал розвинених країн, які більше підходять за географічною та структурною спрямованістю

інвесторів. Основні країни-експортери ПП в Україну складають лише невелику кількість країн світу, що свідчить про необхідність у збільшенні географічної диверсифікації. Зокрема, Україні потрібні інвестиції з країн-лідерів у сфері технологій та виробництва товарів з високою доданою вартістю, таких як Франція, Італія, Німеччина, США та Японія.

Насправді, галузеві пріоритети щодо ПП в Україні дуже різноманітні. Інвестори готові інвестувати в будь-якому секторі української економіки, але більшість з них обирає переробну промисловість, оптову та роздрібну торгівлю, а також сферу фінансів і нерухомості, де ризики менші та окупність витрат відбувається швидше. Однак, іноземні інвестори повинні приділяти увагу якісним показникам ефективності інвестицій та їх впливу на розвиток української економіки.

Інвестиції, які залучаються в Україну, хоч і призначені для високодохідних галузей, не підсилюють конкурентні позиції країни на світових ринках. Переважна кількість іноземних інвестицій, спрямованих на фінансовий сектор, має свої позитивні та негативні наслідки для України. З одного боку, це допомагає забезпечувати ліквідність фінансової системи країни. З іншого боку, така структура інвестицій не сприяє повноцінній інтеграції України в глобальні ланцюжки доданої вартості. Крім того, вона стає причиною низького рівня експорту високотехнологічної продукції України на світовому ринку.

Напрямки розвитку високотехнологічних та науково-дослідних галузей мають стати пріоритетними для приваблення іноземних інвестицій, оскільки вони сприятимуть розширенню експортного потенціалу та збільшенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках. Вони є ключовими для забезпечення сталого економічного зростання та конкурентоспроможності України в майбутньому. Іноземні інвестори зацікавлені в інноваційних галузях, де можна отримати високу рентабельність і забезпечити сталість інвестицій. Для того, щоб привабити іноземних інвесторів в ці галузі, необхідно розробити ефективні програми та

державні пільги, створити сприятливі умови для розвитку науково-дослідних інститутів, активно залучати фахівців з відповідними знаннями та досвідом, підтримувати створення стартапів та інноваційних компаній. До цього також можна віднести розвиток інфраструктури, яка забезпечить високу якість життя та роботи для фахівців, які працюють у високотехнологічних галузях.

Проте, важливо не забувати про наявні зв'язки в традиційних галузях української економіки, в які також потрібно інвестувати, зокрема в харчову та хімічну промисловість, металургію, машинобудування, виробництво будівельних матеріалів та сільське господарство.

Лише за умови ефективного проведення економічних та адміністративних реформ, дерегуляції, боротьби з корупцією, удосконалення законодавства та правозастосовної практики, а також активної роботи із залучення іноземних інвесторів країна стане потенційно привабливою.

2.3 Фінансова допомога у часи війни

Інвестиційна діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні є ключовим фактором у сприянні розвитку країни та підтримці її економічного зростання. Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та інші відомі міжнародні організації грають важливу роль у наданні фінансової підтримки, технічної допомоги та експертного консультування для реалізації різноманітних проєктів та реформ.

Ці організації активно сприяють розвитку інфраструктурних об'єктів, енергетичних проєктів, малого та середнього бізнесу, секторів охорони здоров'я, освіти та інших сфер в Україні. Вони допомагають вдосконалювати бізнес-середовище, зміцнювати фінансовий сектор та проводити економічні реформи. Інвестиційна діяльність цих організацій сприяє залученню іноземних інвестицій, створенню нових робочих місць, підвищенню життєвого рівня населення та зміцненню стабільності економіки країни.

Після початку повномасштабної війни в Україні фінансова підтримка та інвестиційна діяльність міжнародних фінансових організацій грають критично важливу роль для України.

Зокрема, Світовий банк спільно з міжнародними партнерами оперативно мобілізує кошти, для того щоб допомогти Уряду України продовжувати забезпечувати основні державні послуги українцям, включаючи зарплати в лікарнях, пенсії для людей похилого віку та соціальні програми для соціально незахищених верств населення [6].

У березні 2022 року Світовий банк схвалив дофінансування проєкту МБРР «Позика на політику економічного відновлення» (ER DPL), частиною розробки якого став Національний банк. Кредити та гарантії від Королівства Нідерландів та Швеції, які склали близько 490 млн доларів США, а також підтримка Японії у розмірі 600 млн дол. США призначені для фінансування загального фонду Державного бюджету України. Окрім цього, було виділено понад 1,2 млрд доларів США у вигляді грантів з Донорського трастового фонду, що було створено Світовим банком. Загальний обсяг пакету допомоги, мобілизованого Світовим банком та його партнерами перевищує 23 мільярди доларів США.

Надзвичайне фінансування для України, а саме близько 18 млрд доларів, спрямоване завдяки проєкту PEACE. PEACE є основним інструментом фінансування Світового банку для України, залучаючи інших міжнародних донорів для оперативної та цілеспрямованої підтримки. У серпні 2022 року проєкт PEACE отримав 4,5 млрд доларів США гранту від США. Станом на 30 вересня 2022 року, в рамках PEACE, було мобілізовано ще 530 млн доларів США через кредитні гарантії Великобританії (500 млн) та Королівства Данії (30 млн). 20 грудня 2022 року Світовий банк анонсував додаткове фінансування (500 млн доларів США) через кредит МБРР з гарантією Великої Британії, мобілізовану в рамках PEACE. В лютому 2023 року проєкт PEACE отримав ще 2,5 млрд доларів США гранту від USAID. Допомога від урядів країн-донорів триває. Світовий банк продовжує

підтримувати зусилля України через Український трастовий фонд для допомоги, відновлення, реконструкції та реформування (URTF), створений у жовтні 2022 року. Урядові програми в Україні, підтримувані фінансуванням PEACE, включають пенсії, соціальну допомогу малозабезпеченим, витрати на оплату житлово-комунальних послуг, допомогу дітям з інвалідністю, соціальну допомогу внутрішньо переміщеним особам, виплати лікарням та поліклінікам за медичні послуги, а також заробітну плату працівникам Державної служби з надзвичайних ситуацій [24, 29].

Також Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC), що є частиною Світового банку, було надано 30 млн доларів спрямованих на інвестиції в Україну через трастовий фонд загальним обсягом 200 млн дол. США. Інвестиційна компанія Horizon Capital буде керувати цим фондом і спрямує гроші у швидкозростаючі технології та експортно-орієнтовані підприємства, що орієнтовані на експорт. Ці інвестиції є першими в Україну від IFC з початку конфлікту. Інші потенційні інвестори, включаючи ЄБРР, DEG, SIFEM, FMO, Western NIS Enterprise Fund, Рокфеллер Фонд та інші, також планують приєднатися до інвестицій у найближчому майбутньому [24, 30].

Україна є членом Міжнародного валютного фонду з 1992 року відповідно до Закону України від 3.06.1992 № 2402-XII «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій». У відповідь на збройний напад росії на Україну, країна запросила у МВФ екстрену грошову підтримку у розмірі 1,4 мільярда доларів США через Інструмент прискореного фінансування (RFI). Програма RFI направлена на покриття невідкладних потреб платіжного балансу, які виникають через тривалий воєнний конфлікт і можуть призвести до важких економічних потрясінь. Додатково, 30 вересня 2022 року Радою виконавчих директорів МВФ було схвалено збільшення інструментів антикризового фінансування, яке дозволяє надавати додаткову допомогу країнам зі значним дефіцитом

платіжного балансу, викликаним світовою продовольчою кризою. Україна отримала новий пакет (1,3 млрд доларів США) за допомогою інструменту RFI 7 жовтня 2022 року. За допомогою адміністрованого рахунку, відкритого 8 квітня 2022 року, Україні було надано кредити та гранти від Канади, Італії, Німеччини, Бельгії та Нідерландів на суму майже 4,5 млрд доларів США. Україна підтримує необхідність продовження реформ та планує започаткувати нову програму з МВФ — Механізм розширеного фінансування, що була затверджена Виконавчою радою МВФ 31 березня 2023 року. Програма триватиме 4 роки і має на меті розв'язати проблеми платіжного балансу, відновити середньострокову зовнішню, фіскальну та боргову стійкості, а також підтримати довгострокове зростання України в межах відбудови країни після війни та при приєднанні до ЄС. Програму планується реалізувати у два етапи:

1) Перший етап передбачає підтримку макроекономічної та фінансової стійкості в умовах війни і створення бази для швидкої післявоєнної відбудови.

2) Другий етап, після закінчення війни, передбачатиме проведення структурних реформ та впровадження додаткових реформ макроекономічної політики з метою відновити середньострокову зовнішню стійкість, підтримки реконструкції та сприяння стрімкому зростанню у довгостроковій перспективі.

Загальний розмір програми Механізму розширеного фінансування складає приблизно 15,6 млрд доларів США. Перший транш програми в обсязі 2,7 млрд доларів Україна отримала 31 березня 2023 року і спрямований на фінансування загального фонду Державного бюджету України [24, 31].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) інвестував 1,7 млрд євро в Україну у 2022 році та мобілізував додаткові 200 млн євро за допомогою партнерських банків, що складає більше 10% від загального обсягу операцій Банку. Це свідчить про прогрес ЄБРР у виконанні свого зобов'язання інвестувати в Україну 3 млрд євро до кінця 2023 року за підтримки акціонерів та донорів, які поділяють ризики, пов'язані з

інвестиціями Банку. Після початку війни ЄБРР разом з акціонерами оперативно та рішуче надавали фінансову підтримку Україні. Зокрема, було виділено 1,7 млрд євро на зміцнення реального сектору економіки України, включаючи інвестиції у такі важливі галузі, як інфраструктура, енергетика, продовольча безпека, торгівля та підтримка приватного сектору. Також ще 200 млн євро було зібрано за допомогою партнерських банків, а 1,4 млрд євро через донорів у 2022 році, включно з нефінансованими гарантіями, для допомоги Україні та іншим країнам, які зазнали найбільших проблем у зв'язку з війною. Сам Банк взяв на себе 60% ризиків, пов'язаних з інвестуванням в Україну у 2022 році. Одним із помітних досягнень у 2022 році стало успішне залучення іноземних грантів, таких як екстрена підтримка ліквідності Укрзалізниці та Укренерго у розмірі 150 млн євро. Ці кошти мали важливе значення для підтримки безперебійного залізничного транспорту та електропостачання. Фінансування Укрзалізниці було частково покрито Францією та Європейським Союзом, тоді як фінансування Укренерго отримало підтримку від Європейського Союзу, Великої Британії, США та Нідерландів. Більше того, восени Укренерго отримало додатковий пакет фінансування у розмірі 370 млн євро, що складається з кредиту ЄБРР у розмірі 300 млн євро та гранту від Нідерландів у розмірі 70 млн євро. Ця фінансова допомога була спрямована на невідкладний ремонт національної енергосистеми, яка була пошкоджена російськими обстрілами громадської інфраструктури. Аби компенсувати втрати видобування природного газу у результаті військової агресії ЄБРР виділив «Нафтогазу» фінансовий пакет на загальну суму близько 500 млн євро. Норвегія разом із США, Канадою, Німеччиною та Францією надала субсидію в розмірі 190 млн євро. Щодо торговельного фінансування, то у 2022 році ЄБРР надав Україні загалом 459 млн євро. У співпраці з партнерськими фінансовими установами Банком було підтримано продовольчу безпеку, через надання більше 280 млн євро для фінансування ланцюгів постачання сільськогосподарської продукції, а ще

170 млн євро були спрямовані на підвищення стійкості компаній приватного сектору, зокрема МСП.

Загалом, у 2022 році основна увага ЄБРР була зосереджена на наданні ліквідності на випадок надзвичайних ситуацій для забезпечення безперебійного постачання енергії, опалення, залізничного сполучення, проведення громадських заходів та ведення господарської діяльності. Наразі акцент робиться на забезпеченні фінансування термінових ремонтних робіт та відновленні інфраструктури. Президент Рено Бассо висловив плани щодо розширення взаємодії ЄБРР з муніципалітетами, в тому числі на деокупованих територіях. Ця ініціатива потребує нових фінансових інструментів з більшим акцентом на грантові компоненти, ніж на кредити. Цього року ЄБРР розраховує на подальшу підтримку з боку акціонерів та донорів у вигляді донорських коштів або гарантій для зменшення інвестиційних ризиків в Україні. Коли дозволять обставини, ЄБРР прагне зробити власний внесок у програму відновлення України, яка включатиме відновлення засобів до існування, робочих місць, підприємств, критично важливої інфраструктури, сприяння належному управлінню та забезпечення доступу до послуг [24, 32].

Таким чином, міжнародні фінансові організації, такі як Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші, відіграють важливу роль у наданні фінансової підтримки Україні в період збройного конфлікту. Вони надають кредити, гранти та технічну допомогу для підтримання стабільності фінансової системи та реалізації економічних реформ. Фінансова підтримка від міжнародних організацій допомагає Україні впоратися з економічними викликами, спричиненими військовими діями. Інвестиційну діяльність спрямовано на розвиток інфраструктури, енергетики, аграрного сектору та інших пріоритетних галузей, що сприяє створенню нових робочих місць і стимулює економічне зростання.

2.4 Статистичні розрахунки

Вибір інвестиційної політики задля досягнення запланованих результатів повинен базуватись на визначенні регуляторами відповідних «якорів», тобто її стратегічних цілей. Традиційно інвестиційна політика обертається поряд з цільовими значеннями валютного курсу або значення агрегату грошової маси. Звичайно, стримування валютного ринку значно обмежує політику інвестиційного регулювання, адже необхідним стає здійснення відповідних заходів підтримки певного визначеного рівня обмінного курсу, що обходиться державі вкрай дорого. Тому, все більше країн почали застосовувати політику таргетування інфляції, яка, окрім іншого, виступає методом дедоларизації.

За визначенням А. Сомика під доларизацією слід розуміти економічне явище заміщення конвертованою валютою іноземної держави національної грошової одиниці внаслідок неналежного виконання нею функцій грошей: засобу обігу, платежу, заощадження та нагромадження [33].

Варто зауважити, що доларизація економіки є важливим чинником впливу на рух іноземного капіталу в країні. Так, однією з причин зменшення присутності іноземного капіталу в Україні є доларизація економіки, яка відображається в придбанні готівкової валюти для заощаджень. Ця проблема стає причиною відтоку капіталу, що має негативний вплив на економіку країни. Зокрема, це перетворює Україну на кредитора інших держав, а не на кредитора своєї економіки. Крім того, держава втрачає значну частину коштів, необхідних для фінансування зовнішніх зобов'язань, інвестицій та розвитку економіки в цілому [34, 35].

Здійснення інвестиційної політики неможливе без узгодження її з монетарною стратегією, яка передбачає досягнення відповідних пріоритетів, а саме – забезпечення довгострокової цінової стабільності. Це дозволить захистити доходи та накопичення населення країни, покращити інвестиційний клімат та стабілізувати ситуацію на ринку праці.

Національний банк є основним регулятором грошово-кредитного ринку, що використовує інфляційне таргетування та плаваючий валютний курс української гривні для досягнення цінової стабільності.

Сутність інфляційного таргетування полягає в оголошенні для загалу кількісних орієнтирів рівня інфляції на середньостроковий період із зобов'язанням Національного банку їх досягти. Всі рішення про основні напрями монетарної політики ґрунтуються на прогнозах інфляції. Основним інструментом грошово-кредитної політики під режиму інфляційного таргетування є процентна ставка: при зростанні прогнозованого рівня інфляції понад цільовий рівень здійснюється політика «дорогих грошей» (відсоткова ставка підвищується), і навпаки (політика «дешевих грошей»).

Регулюючи процентні ставки за операціями з банківськими установами, Національний банк здійснює вплив на умови здійснення угод між банками на ринку грошей, і, відповідно, на вартість короткострокових позикових коштів. Через механізми руху капіталу між різними сегментами фінансового ринку ціна короткострокових ресурсів чинить вплив на банківські ставки за кредитними та депозитними операціями з юридичними та фізичними особами, валютний курс національної грошової одиниці та ціни інших фінансових активів. В кінцевому вигляді центральний банк опосередковано впливає на ВВП та темп інфляції (механізм монетарної трансмісії).

Тобто, проведений аналіз інвестиційного середовища України свідчить про те, що на рівень іноземних інвестицій впливає ряд макроекономічних показників, що склались в країні. Так, явище доларизації обумовлене проблемами монетарної політики. А на довіру до національної грошової одиниці, окрім іншого, чинять значний вплив також і бюджетна та торгова політика уряду.

Відтак, серед макроекономічних факторів подальшого статистичного дослідження було обрано наступні: доларизація економіки; зміна грошової маси в обігу; темп інфляції; темп зміни ВВП; курс гривні до долара США;

приріст державного боргу; дефіцит державного бюджету. Динаміка даних показників наведена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1. Вихідні дані кореляційно-регресійного дослідження інвестиційного середовища в Україні

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол США	Доларизація економіки (за депозитами фіз. та юр. осіб)	Приріст грошової маси МЗ, %	Темп інфляції, %	Темп зміни ВВП, %	Дефіцит державного бюджету, %	Державний борг до ВВП, %	Курс гривні до долара США, грн
2010	6495,00	29,68	22,69	9,10	4,10	-5,94	39,90	7,96
2011	7207,00	29,98	14,66	4,60	5,50	-1,79	35,90	7,99
2012	8401,00	31,69	12,79	0,00	0,20	-3,94	36,60	7,99
2013	4499,00	26,49	17,56	0,50	0,00	-4,45	40,10	7,99
2014	410,00	32,68	5,25	24,90	-6,80	-4,98	70,20	15,77
2015	3088,00	32,38	3,90	43,30	-9,80	-1,56	79,40	23,79
2016	3529,00	34,17	10,93	12,40	2,40	-2,29	81,00	27,19
2017	2237,00	32,90	9,63	13,70	2,50	-1,41	71,80	27,95
2018	2135,00	31,01	5,69	9,80	3,40	-1,90	60,90	27,69
2019	2767,00	31,43	12,58	4,10	3,20	-2,12	50,30	23,26
2020	452,00	31,54	28,62	5,00	-3,80	-5,34	60,80	28,26
2021	2371,00	29,55	11,96	10,00	3,40	-3,42	48,90	27,22

Джерело: складено автором на основі [36,37,38,39]

Важливим у даному аспекті є дослідження впливу наведених показників на зміну рівня прямих іноземних інвестицій, для чого варто здійснити кореляційно-регресійний аналіз. Тобто визначити наскільки значним є вплив даних факторів (незалежних змінних) на досліджувану величину (залежну змінну), а також кількісний вимір даного впливу. За статистичними даними можна розрахувати певні значення для визначення найбільш впливових факторів на рівень прямих іноземних інвестицій. Цими показниками є коефіцієнт кореляції та коефіцієнт детермінації.

Встановити тісноту зв'язку між окремими показниками та обсягом інвестицій, а також його напрям можна за допомогою побудови матриці кореляції. Найбільш тісний зв'язок спостерігається між показниками, коефіцієнт кореляції для яких по модулю ближчий до одиниці. Для

визначення тісноти зв'язку в статистиці розроблена спеціальна шкала [40], відповідно до якої зв'язок між показниками є досить значним при значенні коефіцієнта кореляції 0,5 і вище.

Побудована матриця кореляції як відображення тісноти зв'язку між даними показниками наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 — Кореляція між обсягом інвестицій та обраними макроекономічними чинниками

	Прямі іноземні інвестиції	Доларизація економіки (за депозитами фіз. та юр. осіб)	Приріст грошової маси МЗ	Темп інфляції	Темп зміни ВВП	Дефіцит державного бюджету	Державний борг до ВВП	Курс гривні до долара США
Прямі іноземні інвестиції	1,00							
Доларизація економіки (за депозитами фіз. та юр. осіб)	-0,31	1,00						
Приріст грошової маси МЗ	0,17	-0,40	1,00					
Темп інфляції	-0,38	0,45	-0,59	1,00				
Темп зміни ВВП	0,42	-0,28	0,23	-0,72	1,00			
Дефіцит державного бюджету	-0,02	0,35	-0,64	0,26	0,17	1,00		
Державний борг до ВВП	-0,68	0,75	-0,48	0,71	-0,52	0,36	1,00	
Курс гривні до долара США	-0,76	0,53	-0,23	0,30	-0,12	0,42	0,72	1,00

Джерело: власні розрахунки автора.

Відтак, різної тісноти зв'язок спостерігається між обсягом інвестицій та обраними для дослідження показниками. Як і очікувалось, більшість факторів мають зворотній зв'язок із інвестиціями (чим вище значення залежної змінної, тим меншим буде приплив іноземного капіталу). Зокрема, значний зв'язок спостерігається із темпом інфляції – 0,38. При зростанні темпів інфляції інвестори прагнуть отримати компенсацію за знецінення своїх активів, і, тому, повинно відбуватись або підвищення дохідності інструментів вкладення їхніх коштів в національній валюті (в Україні зростання інфляція не має значного впливу на встановлення рівня дохідності за фінансовими інструментами, окрім державних облігацій у гривні), або

прагнутимуть тримати свої заощадження в іноземній валюті (стосується внутрішніх інвесторів).

Найбільш тісний зв'язок серед обраних факторів та міжнародними інвестиціями виявився з борговою складовою бюджетної політики (коефіцієнт кореляції складає $-0,68$) та курсом гривні до долара США, коефіцієнт кореляції для яких становить $-0,76$. Це є свідченням того, що інвестори аналізують, в першу чергу, загальний стан фінансово-економічної політики держави в процесі прийняття подальшого рішення, а вже потім – більш «точкові» показники. Крім того, спостерігається наявність значної кореляції ($0,42$) між зміною ВВП та обсягом інвестицій, що є абсолютно обґрунтовано та очікувано.

При цьому спостерігається значна кореляція і між незалежними факторами. Зокрема, на курс гривні відносно долара більший вплив чинять доларизація ($0,53$) та приріст державного боргу ($0,72$), дефіцит державного бюджету та приріст грошової маси корелюють між собою з показником $-0,64$ тощо.

Тобто, отримані розрахунки свідчать про те, що на цінову стабільність та волатильність валютного курсу в першу чергу впливають основні показники макроекономічного та бюджетного стану країни, що, в результаті, чинить вплив на рівень інвестиційної привабливості економіки. Так, Т. Єфименко та С. Конопльов зазначають, що інфляційні й девальваційні очікування, оцінки добробуту громадян, а також тенденції зростання цін і тарифів, імовірність послаблення гривні на тлі поліпшення економічних показників повинні враховуватися при розробці грошово-кредитної політики для поступового досягнення цільових орієнтирів розвитку [41]. Відтак, проведене дослідження підтвердило твердження, за якого відтік іноземного капіталу з країни є похідним явищем, що обумовлене дестабілізацією в першу чергу економічних процесів в державі.

Статистично розрахувати вплив зазначених змінних на обсяг іноземних інвестицій можна і за допомогою регресійного аналізу, який передбачає

побудову регресійного рівняння залежної та незалежних величин. Але спочатку необхідно перевірити мультиколінеарність моделі. Мультиколінеарність виникає тоді, коли більше, ніж два фактори зв'язані між собою лінійною залежністю, тобто має місце вплив факторів один на одного. Наявність мультиколінеарності буде означати, що деякі фактори завжди будуть змінюватись в одному напрямку. Іншими словами, коефіцієнт кореляції між цими двома факторами має значення близьке до одиниці [42]. Проведені розрахунки дають змогу зробити висновок про наявність значної кореляції між незалежними змінними. Тому, з моделі необхідно виключити незалежні змінні, кореляція між якими найбільша.

Таким чином, для побудови рівняння регресії були відібрані наступні фактори: приріст грошової маси в обігу; темп зміни ВВП; курс гривні до долара США; дефіцит державного бюджету. Отримані дані регресійного аналізу наведено у табл. 2.3. Також варто зазначити, що кореляційно-регресійний аналіз було проведено з використанням програми Excel та його надбудови – Аналіз даних.

Таблиця 2.3 — Регресійний аналіз впливу відібраних факторів на обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України

R^2	0,78			
Скоригований R^2	0,65			
	Коефіцієнт	Стандартна похибка	t-статистика	Ймовірність
Y-перетин	9753,00	1891,30	5,16	0,00
Приріст грошової маси МЗ, %	72,47	93,14	0,78	0,46
Темп зміни ВВП, %	101,27	113,73	0,89	0,40
Дефіцит державного бюджету, %	704,64	448,77	1,57	0,16
Курс гривні до долара США, грн	-247,26	57,54	-4,30	0,00

Джерело: власні розрахунки автора.

З наведених розрахунків можна зробити наступні висновки. Побудована модель з рівнем надійності 95% на 65% пояснює залежність рівня доларизації від обраних факторів. Таке значення отримано за допомогою коефіцієнта детермінації, який слугує показником якості моделі.

Таким чином, кореляційно-регресійний аналіз дає можливість визначити показники, які є дійсно важливими при проведенні аналізу ринку та відкинути ті, вплив яких виявляється незначним. Отримана модель та аналіз її результатів дає можливість зробити висновок про залежність інвестиційного клімату в країні від багатьох факторів. Це також пояснюється наявністю мультиколінеарності між найбільш дослідженими макроекономічними чинниками – темпом інфляції, валютним курсом, доларизацією, державним боргом, грошовою масою в обігу та іншими. Хоча дані фактори і є визначальними при зміні рівня інвестицій, але сьогодні значно впливають один на одного, а рух іноземного капіталу чинить значний вплив і на них відповідно.

Відтак, ефективність інвестиційної політики оцінити надзвичайно важко, аналізуючи лише об'єктивні взаємозв'язки між досліджуваними факторами. Варто враховувати також специфіку вітчизняної економіки, яка переважно весь період незалежності перебуває у стані макроекономічних дисбалансів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

3.1 Нові напрями реалізації

При виборі країни для розміщення капіталу на прийняття рішення про інвестування впливають різні чинники. Виділяються три основні групи факторів, найбільш вагомих для інвесторів:

- 1) соціально-економічна політика країни щодо прямих інвестицій;
- 2) заходи щодо полегшення ведення інвестиційного бізнесу;
- 3) економічні чинники.

Відносна важливість різних факторів, що визначають обсяг прямих інвестицій, залежить від мотиву та типу інвестицій, можливої галузі вкладення, розміру та стратегії самого інвестора.

Основою збалансування розвитку економіки є високий рівень ефективного функціонування інвестиційного процесу. В цілях забезпечення економічного зростання в країні важливо налагодити процес оновлення основних фондів, розвитку інноваційного процесу, введення в дію нових виробничих потужностей та модернізації існуючих.

Звичайно, як джерела для модернізації можуть бути використані фінансові кошти із внутрішніх ресурсів підприємств. Однак їх обсяг значно обмежений, й у реалізації масштабних проєктів їх недостатньо.

Тому важливим питанням, в першу чергу, стає розвиток банківського інвестиційного сектору, що є перспективним джерелом коштів. На жаль, зараз інструменти проєктного фінансування непопулярні в українській економіці, що можна пояснити такими причинами як: відсутність відкритої інформації про реалізовані проєкти, їхня мала кількість; білі плями в українському законодавстві, в силу якого банки не мають можливості в

принципі брати участь у проєктному фінансуванні; необхідність підвищення якостей керівного складу на вітчизняних підприємствах; та ін.

Безпрецедентні наслідки глобальної пандемії COVID-19 для охорони здоров'я, економіки та суспільства посилили сили, які створюють проблеми та прискорюють збої в інвестиційно-банківській галузі: падіння цін на акції, стрес ліквідності, зміна фінансових правил, ринок демократизації, ціновий тиск, підвищення кваліфікації клієнтів, перехід до віддаленої роботи та швидкий розвиток технологій.

На цьому складному фоні всі очікують, що інвестиційно-банківська діяльність перейде від повномасштабної моделі обслуговування до роздвоєння двох архетипів брокерів: «захоплювачів клієнтів», які спеціалізуються на функціях фронт-офісу, і «гравців потоку», які зосереджуються переважно на середньому офісі. Ці архетипи працюватимуть у взаємопов'язаній, все більш глобальній (і потенційно віртуальній) екосистемі, яка включає співпрацю партнерів, які забезпечують різноманітні бек-офісні функції.

Реорганізація галузі має створити можливості для інвестиційних банків рухатися до вищих рівнів прибутку. Майбутнє вимагатиме, щоб інвестиційні банки відмовилися від непрофільних активів і перепланували надання послуг на основі моделі підключеного потоку — переміщення потужностей і процесів між різними географічними регіонами та партнерами екосистем — і оптимізації використання фінансових технологій, даних і аналітики для створення диференційованих даних, розуміння та додану цінність. Інвестиційний банк стане орієнтованим на дані організацією, зосередженою на шляху клієнта, переміщуючи функціональні можливості середнього та бек-офісу в ринкові комунальні послуги або фінансові технології (fintech). Багатий набір даних дозволить банку моделювати поведінку клієнтів і використовувати штучний інтелект, машинне навчання та обробку природної мови для прогнозування торгової діяльності клієнтів і схильності до ризику.

Інвестиційний банк буде гнучким учасником складної екосистеми, яка відповідає сучасним ринковим тенденціям і зосереджена на диференціаціях, таких як моделі ризику та клієнтський досвід. Зрештою, у внутрішніх системах інвестиційного банку потрібно буде впровадити лише кілька додаткових функцій: управління ризиками, платежі, внутрішня та зовнішня обробка даних (таких як дані про клієнта та дані нормативної звітності) і головна книга.

Але поки залишаються значні бар'єри для входу на ринок, такі як вимоги до капіталу, регулятивний контроль, ризик поведінки та давні відносини з клієнтами, інвестиційні банки навряд чи отримають під сумнів свою частку ринку з боку цифрових руйнівників чи інших конкурентів, які не належать до галузі.

Однак інвестиційні закордонні банки, які дивляться в майбутнє в умовах зміни динаміки ринку, відмовляються від дорогої внутрішньої інфраструктури та переходять до моделі підключеного потоку, де зовнішні постачальники пропонують послуги як для критичних, так і для некритичних функцій. У цьому новому середовищі здатність інвестиційного закордонного банку створювати та використовувати диференційовану інформацію на основі даних стала його новою конкурентною перевагою.

Майбутнє банківської справи виглядає зовсім інакше, ніж сьогодні. Зіштовхнувшись зі зміною очікувань споживачів, новими технологіями та новими бізнес-моделями закордонні банки мають почати впроваджувати дані стратегії в Україні вже зараз, щоб допомогти підготуватися українському суспільству до банківської діяльності вже сьогодні.

Наступним напрямом реалізації є напрям інформації та телекомунікації. Основним профілем цього сектору є інвестування в вітчизняні інтернет-проекти, криптовалюти, акції, тощо.

Так, наприклад, інвестиції в інтернет-проекти мають на увазі створення нового ресурсу або купівлю вже існуючого. Така інвестиція потребує постійного моніторингу та роботи над нею. Інвестору потрібно або

продумати стратегію пошуку відвідувачів, або укласти договори з промоутерськими компаніями, або найняти грамотного співробітника. Цей вид інвестування дозволяє створити ресурс з мінімальним капіталом і без запозичення грошей, інвестувати відразу в кілька проєктів в мережі, створюючи свій інвестиційний портфель, а в подальшому отримувати додатковий регулярний дохід від реклами, продажу посилань. Однак такі інвестиції вимагають постійної участі інвестора, і якщо проєкт не буде розвиватися, він перестане залучати аудиторію, а отже, і гроші. Перспективним механізмом розвитку інвестицій в Україні є страхування, хоча ця сфера є малорозвиненою в країні і потребує подальшого вивчення.

Переміщення компаній з інших країн до індустріальних парків є однією з ефективних стратегій залучення інвестицій, оскільки вони дозволяють компаніям диверсифікувати ланцюги поставок та скоротити час до початку роботи. Крім того, угода про розподіл продукції є іншим ефективним механізмом залучення інвестицій, оскільки дозволяє Україні делегувати інвестору пошук, розвідку та видобування корисних копалин на визначеній ділянці надр з отриманням оплати у вигляді частини прибуткової продукції.

Державно-приватне партнерство (ДПП) є одним з механізмів залучення приватних інвестицій в розвиток державних проєктів та інфраструктури в Україні. Це спільне партнерство між державними та приватними організаціями, яке дозволяє ділити ризики та забезпечити ефективність реалізації проєктів.

У рамках ДПП держава надає земельні ділянки, майно, інтелектуальну власність та інші ресурси, а приватний бізнес забезпечує фінансування, технічну та технологічну підтримку, а також менеджмент інвестиційних проєктів. За допомогою ДПП уряд може залучати інвестиції в такі сфери, як транспортна інфраструктура, енергетика, водопостачання та водовідведення, охорона здоров'я та освіта.

Одним з прикладів успішного застосування ДПП в Україні є партнерство між державою та приватними інвесторами для реконструкції

аеропорту в місті Харків. Уряд надав земельну ділянку та інші ресурси, а приватні інвестори забезпечили фінансування та технічну підтримку проєкту.

Основні шляхи активізації інвестиційної активності представлено у Табл. 3.1.

Таблиця 3.1 Шляхи активізації інвестиційної активності

Критерії	Заходи
У зміцненні спроможності державних інституцій та зміцненні верховенства права	Продовження інституційних реформ для збільшення захисту прав інвесторів, вдосконалення антимонопольного законодавства і підвищення рівня інституційної спроможності АМКУ; Впровадження судової та антикорупційної реформи; Формування податкового середовища, сприятливого для залучення коштів (пришвидшена амортизація основних фондів, скорочення податкового тиску на нерозподілений прибуток); Регулювання податкових лазівок та боротьба з ухиленням від сплати податків (зниження рівня тіньової економіки); Створення національних механізмів підтримки експорту (спеціальна схема рефінансування, розвиток ЕКА) Поліпшення ефективності корпоративного керування національними компаніями та приватизації; Розвиток електронної інфраструктури і наближення цифрових норм до норм країн ЄС; Дерегуляція діяльності бізнесу і скорочення числа ліцензійно-контролюючих органів; Активне входження національних продуктів на експортні ринки, використовуючи можливості дипломатичної служби та торговельно-економічних місій.
В частині розширення внутрішнього ринку	Щоб залучити більше інвестицій, необхідно розширити внутрішній ринок. Одним зі способів цього досягнення є підтримка малих та середніх підприємств, які створюють більшість робочих місць та є головним джерелом інновацій. Для цього можуть бути введені податкові пільги та інші форми підтримки, що сприяють збільшенню обсягів виробництва та розвитку бізнесу. Також, важливо створити сприятливі умови для інвесторів, які виявляють бажання вкладати свої кошти в українську економіку. Це може бути здійснено шляхом спрощення бюрократичних процедур та зниження податкових та митних бар'єрів. Також важливо забезпечити якість правової системи, що дозволить інвесторам відчувати захищеність своїх інтересів та зменшити ризики їхніх інвестицій. Необхідно також відновити довіру до фінансової системи країни та забезпечити стабільність національної валюти. Це може бути досягнуто шляхом запровадження ефективної грошової політики, контролю за інфляцією та управління зовнішнім боргом.

Продовження Таблиці 3.1

В частині розширення зовнішнього ринку	Розвиток міжнародної співпраці: укладення угод з іншими країнами щодо зниження митних бар'єрів та створення сприятливих умов для інвесторів; Продовження курсу на європейську інтеграцію: вступ до ЄС та використання можливостей, які вона надає, таких як спільний ринок, фінансова та технічна підтримка; Привабливість інвестиційного клімату в країні: створення сприятливих умов для інвесторів, зокрема, спрощення процедур інвестування, зниження податкових ставок та створення сприятливих умов для розвитку підприємництва; Розвиток експортних потенціалів: підтримка експорту продукції українських підприємств, її просування на зовнішніх ринках, розвиток нових експортних напрямків; Сприяння входженню українських підприємств до міжнародних ланцюжків поставок: підтримка українських підприємств у входженні до міжнародних ланцюжків поставок, розвиток співпраці з міжнародними компаніями та підтримка їхньої діяльності в Україні.
В частині удосконалення роботи банківської системи	Створення довгострокових ресурсів в економіці і забезпечення їх доступності; Створення програм рефінансування банків, які сприятимуть кредитуванню реального сектору економіки, особливо мікро-, малих та середніх підприємств; Покращення державних програм субсидування відсоткових ставок за банківськими кредитами, таких як «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступна іпотека 7%», з акцентом на інвестиції та сприяння житловому будівництву; Збільшення доступності фінансових послуг для українських експортерів та розробка доступних банківських послуг; Створення інфраструктури для забезпечення ефективного керування непродуктивними активами у банківській системі; Дерегулювання банківського сектору, зокрема, невеликих банків, що зробить банківську систему України більш привабливою для інвесторів.

Джерело: складено автором на основі [43]

Активізація інвестиційної активності є важливим завданням для розвитку економіки України та залучення іноземних інвестицій. Для цього необхідно розвивати законодавчу базу, яка сприятиме залученню інвестицій, покращення умов для ведення бізнесу та захисту інвесторів.

До шляхів активізації інвестиційної активності в Україні також можна віднести:

1. Удосконалення законодавчої бази, що стосується інвестиційного клімату, зокрема, внесення змін до законів про державну підтримку інвестицій, про оподаткування та мито.

2. Створення сприятливих умов для інвесторів, зокрема, вдосконалення процедур отримання дозволів на інвестиційні проєкти, спрощення митних процедур, забезпечення захисту прав інвесторів.

3. Розвиток інфраструктури, зокрема, будівництво нових доріг, залізниць, аеропортів, технопарків та інших об'єктів, що сприятимуть розвитку бізнесу та привабливості країни для іноземних інвесторів.

4. Розвиток галузей економіки, що мають високий потенціал для інвестування, зокрема, високотехнологічних галузей, які забезпечують стабільність та збільшення економічного потенціалу країни.

5. Підтримка розвитку малих та середніх підприємств, які є ключовим фактором для створення нових робочих місць та розвитку економіки.

6. Вдосконалення механізмів взаємодії між державними органами та інвесторами. Для забезпечення успішної реалізації інвестиційних проєктів необхідно встановити ефективні механізми взаємодії між державними органами та інвесторами. Важливо забезпечити прозорість та простоту процедур надання дозволів та ліцензій, а також створити сприятливі умови для інвестиційної діяльності. Наприклад, можна запровадити електронну систему подання заяв на отримання дозволів та ліцензій, а також розробити одну точку контакту для інвесторів, щоб зменшити бюрократію та скоротити час на отримання необхідних документів.

7. Підвищення рівня фінансової підтримки для інвесторів. Для забезпечення більшої привабливості для інвесторів в Україні необхідно підвищити рівень фінансової підтримки з боку держави. Це може бути здійснено шляхом зменшення податкового тягаря на інвестиційні проєкти, надання податкових пільг та знижок на мито. Крім того, можна залучати фінансову підтримку від міжнародних організацій та розвинених країн шляхом укладання спеціальних угод та проєктів.

8. Розвиток інфраструктури, що підвищить привабливість країни для інвесторів. Необхідно забезпечити належний рівень розвитку транспортної та енергетичної інфраструктури.

Незважаючи на ряд позитивних зрушень в розвитку інноваційної сфери в Україні, країна зіткнулася з рядом проблем, які перешкоджають активному залученню інвестицій та створенню сприятливого інноваційного клімату. Серед цих проблем можна виділити наступні:

1. Недостатня розробка та реалізація інноваційної політики, яка б враховувала реальні потреби інвесторів та бізнесу.
2. Низький рівень освіти та недостатня кваліфікація робочої сили. Для залучення високотехнологічних компаній потрібні висококваліфіковані фахівці. Уряд мають сприяти підвищенню рівня освіти та розвитку професійної освіти. Крім того, необхідно створювати програми підвищення кваліфікації працівників та інвестувати в науково-технічний розвиток.
3. Брак інфраструктури. Недостатньо розвинена транспортна, енергетична, інформаційна та інші інфраструктури України є серйозною перешкодою для залучення інвестицій. Необхідно здійснити інвестиції в розвиток інфраструктури, щоб забезпечити комфортні умови для роботи бізнесу і залучення іноземних інвесторів.
4. Більшість іноземних інвесторів бояться корупції в Україні. Це проблема, яка потребує системного підходу. Необхідно вжити конкретних заходів для боротьби з корупцією, в тому числі створення ефективних механізмів контролю за діяльністю державних посадовців та впровадження електронного урядування.
5. Низька ефективність діяльності підприємств. Більшість підприємств України працюють неефективно, що є перешкодою для залучення інвестицій. Уряд має підтримувати ініціативи щодо модернізації та розвитку підприємств, сприяти їхньому експорту та конкурентоспроможності.
6. Відсутність дієвої системи інтелектуальної власності. В Україні не існує ефективної системи захисту інтелектуальної власності. Це створює негативну ситуацію для інноваційних компаній та їхніх інвесторів, оскільки вони не можуть бути впевнені, що їхні права на власні розробки і технології будуть захищені. Уряд має вжити заходів для поліпшення цієї ситуації,

зокрема, сприяти розробці та впровадженню законодавства, яке гарантує захист прав на інтелектуальну власність.

7. Відсутність фінансування. Українські інноваційні компанії зазвичай мають обмежені фінансові ресурси, що ускладнює їхню роботу та розвиток. Держава має забезпечити необхідне фінансування для стартапів та інших інноваційних компаній через розробку спеціальних програм та інструментів, які допоможуть їм залучити інвестиції та розширити свої можливості.

Вирішення проблем, пов'язаних з активізацією інвестиційної діяльності, може мати дуже позитивні наслідки для України. Україна може отримати значні інвестиції в розвиток економіки, що може забезпечити створення нових робочих місць, збільшення виробництва та зростання ВВП. Вирішення проблем інноваційного клімату може допомогти вирішити проблеми зі старіючою інфраструктурою, підвищити якість життя населення та створити конкурентоспроможну економіку.

Крім того, вирішення цих проблем може зробити Україну більш привабливою для іноземних інвесторів, що може забезпечити необхідний капітал для реалізації різноманітних проєктів та забезпечити технологічне оновлення виробництва.

Також, вирішення проблем інноваційного клімату створить нові можливості для розвитку високотехнологічного сектору економіки, забезпечить розвиток стартап-компаній та допоможе в залученні нових талановитих фахівців.

Отже, вирішення проблем, пов'язаних з активізацією інвестиційної діяльності та інноваційного клімату, може мати значний вплив на розвиток економіки та політичної стабільності України в майбутньому.

3.2 Шляхи удосконалення на законодавчому рівні

Національна економіка України стикається з проблемою нестачі інвестиційних ресурсів, особливо в умовах інтеграції в ЄС. Незважаючи на

це, іноземні інвестори сумніваються, чи варто вкладати свої кошти в розвиток української економіки. Однією з головних причин технологічного відсталості виробництва в Україні є недостатній обсяг інвестицій. Підприємства не можуть проводити модернізацію та інноваційне оновлення своїх основних засобів через високий податковий тиск, відсутність ефективної підтримки реального виробництва та збитковість діяльності. Низька рентабельність промислової сфери є додатковою причиною такого стану речей. Крім того, слабка правова та економічна система захисту інвесторів не сприяє формуванню інтересу з боку інвесторів та інших країн до співпраці з Україною. Влада занадто часто втручається в господарську діяльність підприємств, а розвиток земельного законодавства відбувається в напрямку вирівнювання прав вітчизняних та іноземних інвесторів. Судові справи можуть затягуватися з різних причин, а судові рішення часто ігноруються. Постійні зміни в законодавстві, які залежать від політичних змін в країні, часто створюють складнощі для бізнесу та можуть сприяти бюрократії та корупції.

Україна має встановити довгострокові цілі щодо залучення іноземних інвестицій і розвитку економіки. Це допоможе сформувати профіль країни та зробити її привабливішою для інвесторів. Однак, протягом останніх років Україна втратила свої позиції в більшості світових рейтингів. Експерти пояснюють це низькою ефективністю державної політики, розтратою державних коштів, неефективністю та низькою прозорістю судової системи та захистом прав власності. Крім того, зростання рівня корупції у владних структурах України також негативно впливає на її позиції в міжнародних рейтингах. За Індексом економічної свободи 2022 року, оцінка економічної свободи в Україні становить 54,1 бал (максимум 100), і, відповідно, зайняла 130 місце. Україна продемонструвала погіршення свого показника на 2,2 бали, порівнюючи з 56,2 балами у 2021.

У 2022 році Україна отримала 33 балів зі 100 можливих у «Індексі сприйняття корупції» від Transparency International, зайнявши 116 місце з 180

країн. У порівнянні з 2021 роком це на 1 бал вище. Повільне покращення індексу пояснюється недостатньою протидією корупції з боку керівництва країни та низьким рівнем довіри до судової системи та прокуратури.

У середині грудня 2022 року Dragon Capital, Європейська Бізнес Асоціація (ЕБА) та Центр економічної стратегії (СЕС) провели друге щорічне опитування іноземних інвесторів, щоб виявити перешкоди для інвестування в Україну та пріоритетні напрямки для поліпшення інвестиційного клімату. Згідно з даними ЄБА, індекс інвестиційної привабливості України зріс до 2,48 бали за п'ятибальною шкалою, порівнюючи з 2,17 балами у першому півріччі 2022. У порівнянні з минулим роком (2,73 бали) це незначне скорочення. Проте загалом інвестиційний клімат є несприятливим.

Українська влада має надати особливу увагу чотирьом основним групам проблем, які найбільше турбують бізнес-співтовариства. Перша група проблем пов'язана з корупцією, бо, на жаль, країна не може покінчити з цим явищем, а рівень корупції лише зростає. Крім того, немає прогресу у створенні антикорупційного суду. Друга група проблем пов'язана з економічними факторами, такими як валютна нестабільність, девальвація, інфляція та складні податкові процедури. Третя група проблем пов'язана з повільним впровадженням реформ, таких як судова реформа, реформа ринку праці, земельна реформа та модернізація інфраструктури. Четверта група проблем пов'язана з політичними факторами, такими як політична та законодавча невизначеність, політична нестабільність та «війни» між правоохоронними органами.

Уряд має зосередитися на двох основних пріоритетах, які є критичними для поліпшення бізнес-клімату та привабливості України для іноземних інвесторів. Першим пріоритетом є ефективна боротьба з корупцією, включаючи кримінальне переслідування корумпованих чиновників та суддів на будь-якому рівні. Крім того, необхідно забезпечити законність правоохоронних органів. Другим пріоритетом є реформування та відновлення судової системи, а також своєчасне виконання програми МВФ.

Для підвищення інвестиційної привабливості України, необхідно вжити конкретних практичних заходів:

1. Створення вільних економічних зон та зон розвитку, що стимулюватимуть розвиток експорту та привернення іноземних інвестицій.
2. Посилення боротьби з корупцією та забезпечення правової стабільності.
3. Залучення іноземних експертів та фахівців для розробки стратегій розвитку високотехнологічних та науково-дослідних галузей.
4. Поліпшення інфраструктури та забезпечення доступу до новітніх технологій.
5. Підвищення якості освіти та забезпечення науково-технічного розвитку вітчизняних університетів і наукових установ.
6. Створення спеціальних підтримуючих програм та фінансових механізмів для підтримки інвестиційних проєктів.
7. Спрощення процедур реєстрації бізнесу та зменшення адміністративних бар'єрів для інвесторів.
8. Розвиток державно-приватного партнерства для залучення приватного капіталу до державного сектору економіки.

У результаті проведеного дослідження, рекомендується вжити заходів щодо удосконалення інвестиційного співробітництва між Україною та країнами ЄС, зокрема відновити довіру інвесторів до української економіки, запровадити нові законодавчі норми, що захищають права інвесторів та забезпечують їх захист від корупції та неправомірних дій з боку чиновників. Такі заходи допоможуть створити привабливіші умови для іноземних інвесторів та сприятимуть розвитку економіки України.

Після проведеного аналізу можна стверджувати, що в Україні низька ефективність використання основного капіталу та інвестованих коштів, що є результатом неефективної інвестиційної політики держави. Одним з основних способів підвищення ефективності виробництва, обміну досвідом

та інноваціями є співпраця з країнами ЄС та зосередження на розвитку вітчизняної економіки.

Проблеми, на які потрібно звернути увагу, включають високий рівень тінізації економіки, високий рівень інфляції, недостатньо організований фондовий ринок, високий рівень монополізації та державності, ліміти цін і квоти, недосконале та суперечливе законодавство, надмірну кількість неефективних нормативних актів та політичну нестабільність. Уряд країни повинен застосувати адміністративні та економічні заходи, з підтримкою країн ЄС, для усунення цих проблем.

Перевіривши можливості структурної модернізації, використовуваної країнами ЄС, можна зробити висновок, що Україна може також скористатись цими механізмами. Вони включають диверсифікацію економіки та лібералізацію зовнішньої торгівлі, макроекономічну стабілізацію, координацію інвестиційної та структурної політики, визначення пріоритетних галузей економіки для залучення іноземних інвестицій, підтримку використання інвестиційного потенціалу ТНК, запровадження венчурного інвестування в нові та перспективні проєкти, а також тісну співпрацю та координацію з міжнародними фінансовими організаціями.

Щоб полегшити співпрацю в сфері інвестицій між Україною та ЄС, рекомендується запровадити відповідні заходи та спрямувати увагу на реалізацію спільних інвестиційних проєктів, які сприятимуть переходу до інноваційної моделі інвестиційного співробітництва та підвищенню рівня модернізації виробництва.

В Україні останнім часом можна спостерігати глобальну тенденцію до скорочення кількості організацій, які займаються науково-дослідною роботою. Це стає завадою на шляху розвитку науково-технічного потенціалу країни та інноваційного розвитку в цілому. Скорочення кількості таких організацій може бути пов'язане з недостатнім фінансуванням з боку держави, низьким рівнем зацікавленості бізнесу в інвестуванні у дослідження та розробки, а також з відтоком кваліфікованих кадрів за кордон. Водночас,

забезпечення ефективного функціонування організацій, які займаються науково-дослідною роботою, є одним із головних завдань держави у сфері розвитку науки та технологій.

Співпраця в галузі інвестицій з країнами ЄС може стати важливим фактором у забезпеченні доступу до капіталу в Україні. Зокрема, така співпраця може допомогти залучити зовнішні інвестиції в українські компанії, що може стимулювати розвиток економіки країни та сприяти підвищенню рівня життя населення. Партнерство з країнами ЄС може також сприяти обміну технологіями та знаннями, що є важливим елементом розвитку науково-дослідних проєктів в Україні. Залучення капіталу з країн ЄС також може забезпечити додаткові можливості для розвитку українських підприємств на зовнішніх ринках та сприяти збільшенню обсягів експорту продукції. Інвестиційна співпраця з країнами ЄС може стати важливим кроком на шляху до економічного зростання України та її інтеграції в європейський простір.

Крім того, створення міжнародних інформаційних баз у сфері інвестицій та високих технологій забезпечить високий рівень обізнаності населення та бізнесу в цих сферах. Інформаційні бази дадуть можливість вітчизняним та іноземним суб'єктам господарської діяльності відслідковувати новини, зміну трендів, тенденцій та виявляти нові та незвичайні проєкти. Це допоможе у формуванні ефективних стратегій та плануванні діяльності для досягнення максимальних результатів у сфері інвестицій та високих технологій.

Однак, головною проблемою при регулюванні інвестиційного співробітництва між Україною та країнами ЄС є високий рівень корупції в управлінні. Щоб розв'язати цю проблему можна запровадити використання сучасних технологій. Електронний простір дозволить уникнути прямих контактів між людьми та покращить взаємодію органів управління та суб'єктів господарювання. Крім того, інформаційний простір дозволить відстежити порушення та покарати порушників. Для зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків України з країнами ЄС, держава має

вдосконалити систему державної підтримки експорту за допомогою фінансової, податкової, страхової, маркетингової та інформаційно-консультаційної підтримки українських експортерів.

Кабінет Міністрів України, за ініціативою Мінекономрозвитку, ухвалив рішення про створення Експортно-кредитного агентства та затвердив його установчі документи у лютому 2018 року. Цей крок є значним на шляху переходу від сировинного експорту до експорту товарів та послуг з доданою вартістю, але є лише початком для розроблення повноцінної політики підтримки українських виробників, яка забезпечить їх конкурентоспроможність на світових ринках.

Наступними кроками на шляху розвитку повноцінної системи мають стати розроблення законодавчої бази, ефективних та справедливих механізмів кредитування, створення пільгових ставок оподаткування для сільськогосподарської та іншої пріоритетної продукції. Крім того, необхідно створити систему інформаційної підтримки для інвесторів, яка забезпечить їх інформованість та консультування щодо внутрішньої ситуації в країні, сприятиме збільшенню інтересу до інвестування в Україну.

Розвиток інституційної основи співробітництва має здійснюватися не лише через міждержавні макроекономічні структури, такі як Рада зі співробітництва та Комітет зі співробітництва, але й через галузеві органи, що дозволить встановити прямий зв'язок у співробітництві в окремих сферах економічної діяльності.

Один із важливих кроків на шляху розвитку інвестиційного співробітництва України та ЄС полягає у приведенні податкових механізмів зовнішньоекономічної діяльності до вимог та норм ЄС. Для досягнення цієї мети необхідно відмовитися від застарілих важелів для боротьби з зловживаннями ПДВ та розробити нові, прозорі та ефективні механізми нарахування та відшкодування ПДВ, які відповідають стандартам ЄС.

Зараз інвестори активно вкладають значні кошти у розвиток сфери послуг, що дає підстави вважати, що цей ринок має перспективи для

майбутнього. Саме ринок послуг може стати тим додатковим фактором, який сприятиме загальному розвитку української економіки. Особливо транспортні, інформаційні та консалтингові послуги мають великий вплив на розвиток торгівельних та інвестиційних відносин з країнами ЄС.

Однак, щоб забезпечити належний розвиток української економіки, необхідно розробити повноцінну політику підтримки українських виробників, яка підвищить їх конкурентоспроможність на світових ринках. Це можливо досягти шляхом розробки ефективних та справедливих механізмів кредитування, створення пільгових ставок оподаткування для пріоритетної продукції, а також створення системи інформаційної підтримки для інвесторів.

Зробивши значний прогрес на шляху до приваблення іноземних інвестицій, Україні залишається зробити ще один важливий крок — завершити війну з Росією. Невизначеність з військовим конфліктом впливає негативно на інвестиційну політику України та призводить до скорочення прямих іноземних інвестицій. Політичні проблеми та загрози безпеці заважають відновленню інвестицій. Крім того, значна кількість інвестицій, які були здійснені до війни, отримані через офшори та мають невідоме російське чи українське походження. Війна призводить до загибелі людей та фізичної втрати інвестицій, зниження внутрішнього попиту та труднощів із забезпеченням факторами виробництва.

Законопроект № 8138 від 19.10.2022 Про внесення змін до Закону України "Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні" був розроблений з метою поліпшення умов державної підтримки таких інвестиційних проєктів. Законопроект передбачає введення нових інструментів державної підтримки, зокрема, механізму «одного вікна» для інвесторів, що дозволить зменшити час та витрати на оформлення документів для реалізації проєктів.

Законопроект також містить пропозиції щодо прозорості та ефективності використання державних коштів для підтримки інвестиційних проєктів і

визначення критеріїв для відбору проєктів, що можуть отримати державну підтримку. Метою законопроекту є створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні, залучення більшого обсягу інвестицій та підтримка розвитку інфраструктури та економіки країни в цілому. Проєкт спрямований на поліпшення інвестиційного середовища в Україні, що дозволить зробити країну більш конкурентоспроможною та привабливою для інвесторів [44].

Очікується, що прийняття законопроектів України № 5688 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» від 21.06.2021 [45] та №5689 «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» від 22.06.2021 [46] допоможе створити сприятливі умови для приваблення великих та великомасштабних інвестицій в промислове виробництво через удосконалення законодавства про податки та мито. Це сприятиме підтримці суб'єктів господарювання, які мають намір здійснювати інвестиційні проєкти зі значними інвестиціями в Україні, та дозволить їм отримати державну підтримку, передбачену законодавством. Закони були прийняті Верховною Радою України 21 червня 2022 року.

Законопроект №5688 передбачає внесення змін до Податкового кодексу України з метою стимулювання інвестиційної діяльності в Україні, за допомогою таких заходів, як зменшення податкових ставок на доходи від інвестицій, зокрема дивідендів, відсотків та капітальних прибутків, отриманих інвесторами від українських компаній. Законопроект також встановлює механізм повернення податку на додану вартість (ПДВ) при здійсненні інвестицій у нове будівництво або придбання обладнання для інвестиційних проєктів. Зокрема, у разі виникнення витрат на придбання товарів і послуг для реалізації інвестиційного проєкту, суб'єкт господарювання може звернутися до Державної податкової служби України з проханням повернути сплачений ПДВ.

Законопроектом встановлюються правила перенесення податкових зобов'язань від інвестора до резидента України, що виконує функції інвестиційного посередника. Це дає можливість інвесторам, які не мають статусу резидента України, зменшити податковий ризик та спростити процедуру оподаткування своїх інвестицій в Україні.

Законопроект передбачає:

1. Забезпечення умов для отримання інвестором пільгових режимів оподаткування на певний строк — 5 або 10 років, що має сприяти залученню інвестицій у високотехнологічні проекти та створення нових робочих місць.
2. Визначення правил визначення валових витрат під час розрахунку податку на прибуток від інвестиційної діяльності, що дозволить зменшити податковий тиск на інвесторів.
3. Встановлення механізму повернення податкових кредитів з ПДВ за закупівлю обладнання, матеріалів та послуг для інвестиційного проекту, що знизить вартість виробництва та підвищить конкурентоспроможність підприємств.
4. Визначення порядку розрахунку інвестиційного кредиту від держави для інвесторів, які реалізують проекти у важливих для економіки сферах.

Законопроект має на меті створення сприятливих умов для залучення інвестицій та підтримки інвестиційної діяльності в Україні, що сприятиме економічному зростанню та розвитку країни.

Прийняття законопроектів України №5688 та №5689 може сприяти залученню великомасштабних інвестицій в Україну, оскільки вони передбачають покращення інвестиційного клімату в країні та забезпечують більш привабливі умови для інвесторів.

Наприклад, згідно зі змінами до Податкового кодексу, передбаченими законопроектом №5688, інвестори зможуть скористатися податковим кредитом на суму інвестицій у проект, що значно зменшить податковий тиск на них.

Законопроект № 5689 про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями також забезпечує інвесторам додатковий захист від ризиків та більш прозору процедуру здійснення інвестицій. Зокрема, закон передбачає створення Офісу з прискорення інвестицій, який забезпечуватиме захист прав інвесторів та надаватиме їм послуги з підготовки та реалізації інвестиційних проєктів.

Отже, прийняття цих законопроектів може позитивно вплинути на інвестиційний клімат в Україні та залучення великомасштабних інвестицій в економіку країни.

Для прискорення відновлення зруйнованих об'єктів інфраструктури та залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у економіку України було запропоновано законопроект № 7508 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України від 01.07.2022 [47]. Законопроект № 7508 був запропонований з метою прискорення відновлення зруйнованих об'єктів інфраструктури та залучення вітчизняних та іноземних приватних інвестицій у економіку України. Законопроект передбачає внесення змін до деяких законодавчих актів, зокрема до Закону України «Про інвестиційну діяльність» та до Господарського кодексу України. Зокрема, пропонується встановити єдиний порядок надання дозволів на будівництво та введення в експлуатацію об'єктів, що фінансуються приватними інвесторами. Також передбачено спрощення процедур землеустрою, надання можливості проведення інвестиційних аукціонів, удосконалення механізмів співфінансування проєктів між державою та інвесторами, забезпечення пільг та державної підтримки для приваблення інвестицій.

Законопроект спрямований на покращення інвестиційного клімату в Україні та забезпечення привабливих умов для приватних інвесторів. В разі

прийняття закону, очікується збільшення кількості інвестиційних проєктів в Україні та підвищення рівня економічного зростання країни.

Отже, для зміцнення співпраці між Україною та країнами ЄС та збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій в українську економіку необхідно проводити такі заходи:

1. Проведення регулярних зустрічей з представниками країн ЄС на різних рівнях для проведення конструктивних діалогів та розв'язку проблемних питань.
2. Розвиток співпраці з регіональними органами ЄС, такими як Європейський комітет регіонів, щоб покращити взаєморозуміння та збільшити інвестиційний потенціал.
3. Сприяння розробці та підписанню угод про вільну торгівлю між Україною та країнами ЄС.
4. Розробка та реалізація програм залучення іноземних інвесторів в Україну.
5. Залучення до інвестиційного процесу більш широкого кола суб'єктів господарювання, включаючи середні підприємства.
6. Підвищення рівню прозорості та відкритості економіки.
7. Покращення інфраструктуру та послуг для іноземних інвесторів.
8. Розробка та впровадження інвестиційних проєктів з використанням сучасних технологій та екологічно чистих рішень.
9. Залучення міжнародних фінансових інститутів до фінансування проєктів в Україні.
10. Сприяння розвитку інноваційних технологій та науково-дослідницької діяльності в Україні.
11. Забезпечення дотримання прав іноземних інвесторів та рівних умов для всіх учасників ринку.
12. Посилення захисту прав інвесторів та гарантій їх інвестицій у випадку їх незаконного позбавлення або націоналізації. Для забезпечення довіри та захисту інвесторів, необхідно створення ефективної системи

захисту прав інвесторів та гарантія їх інвестиції в разі незаконного позбавлення або націоналізації.

13. Підвищення рівня технічного розвитку та впровадження інновацій. Для привабливості іноземних інвесторів та забезпечення конкурентоздатності важливо підтримувати технічний розвиток та впроваджувати новітні технології та інновації.

14. Розвиток громадського партнерства. Важливо створити сприятливі умови для розвитку громадського партнерства, щоб залучати іноземних інвесторів до спільної роботи з українськими підприємствами та громадськими організаціями.

15. Розвиток експортного потенціалу. Для збільшення обсягів іноземних інвестицій в Україну, необхідно активно розвивати експортний потенціал та підтримувати експортні угоди з іншими країнами.

16. Підвищення ефективності податкової системи. Важливо удосконалювати податкову систему та зменшувати податкові бар'єри для інвесторів, що може сприяти збільшенню обсягів іноземних інвестицій.

Удосконалення інвестиційної політики на законодавчому рівні є важливим елементом розвитку економіки України та залучення прямих іноземних інвестицій. Для досягнення цієї мети необхідно змінювати законодавство відповідно до міжнародних стандартів та відповідних вимог інвесторів. Важливими аспектами є розширення списку сфер, у яких може реалізовуватися інвестиційний проєкт із значними інвестиціями, зменшення межі значних інвестицій та кількості створених нових робочих місць, удосконалення процедур інвестиційного договору та зменшення часу їх розгляду. Додатково, сприятливими умовами для інвесторів можуть стати пільгові ставки податку на нерухоме майно та плату за землю. Реформування законодавства забезпечить збільшення обсягів іноземних інвестицій, підвищення рівня конкурентоспроможності української економіки та створення нових робочих місць, що в свою чергу сприятиме розвитку країни та забезпеченню її стабільного економічного зростання.

ВИСНОВКИ

Інвестиції є важливим елементом економічного розвитку країни, який полягає у довгостроковому вкладенні капіталу у різні сфери, включаючи інфраструктуру, соціальні програми, охорону довкілля, технічне переозброєння і розширення підприємств.

Успішна інвестиційна діяльність полягає в формуванні ефективного інвестиційного портфеля, який забезпечить максимальну вигоду інвесторам. Сьогодні на ринку існує безліч методів для визначення інвестиційної привабливості, наприклад, розрахунок ряду коефіцієнтів. Це дає можливість створити рейтингову систему оцінки рейтингу інвестиційної привабливості підприємства.

Важливо розуміти, що інвестиції є ключовим інструментом для розвитку економіки країни та забезпечення стабільності її фінансової системи. Тому вивчення інвестиційної привабливості різних проєктів та підприємств стає надзвичайно важливим для успіху у сучасному бізнесі.

Україна розуміє, що інвестиційна діяльність має велике значення для соціально-економічного зростання країни і активно працює над стратегією, що спрямована на залучення інвестицій шляхом впровадження законодавчих змін та інших інструментів впливу, таких як податкове регулювання. Україна визначає основні елементи правового регулювання міжнародної інвестиційної діяльності, включаючи визначення іноземного інвестора, форми і види іноземних інвестицій, обсяг інвестицій, участь іноземного інвестора у власності, перелік об'єктів, заборонених для іноземного інвестування, вимоги до результатів діяльності іноземного інвестора, інвестиційні пільги та обмеження та інвестиційні гарантії.

За останні довоєнні роки Україна зазнавала інвестиційної кризи через брак необхідних інвестиційних ресурсів для відновлення капіталу. За даними Національного банку України, у період з 2019 по 2021 рік обсяг іноземних інвестицій в економіку країни скеровувався на розвинені галузі, такі як

промисловість та будівництво. Найбільші інвестиційні потоки від країн, що інвестують в Україну, приходять з Кіпру, Великої Британії, Нідерландів, Німеччини та Австрії.

Після початку повномасштабної війни до вже знайомих іноземним інвесторам викликів та ризиків, таких як проблеми судової системи, високий рівень корупції, складні бюрократичні дозвільних процесів, додалися ще й ризики, пов'язані з війною. Ймовірність знищення активів, проблеми з логістикою та інфраструктурою та інші фактори ускладнили міжнародну інвестиційну діяльність. Для покращення інвестиційного клімату в країні, уряд провів ряд законодавчих заходів. Зокрема, було введено Закон про підтримку значних іноземних інвестицій був переглянутий з метою поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Попередні пункти, які обмежували доступ до державної підтримки для потенційних інвесторів, були скориговані після оцінки масштабів руйнувань та потреб у відновленні після конфлікту. Зміни в законодавстві передбачають зниження "порогу входу" для отримання державної підтримки, таких як зниження податків, а також швидкі та прозорі процедури для відповідей з боку державних структур. Важливою зміною є можливість участі в проєктах не лише для бізнесів, що мають одну материнську компанію, але й для нових проєктів, які базуються на співфінансуванні та публічно торгуються на міжнародних біржах. Ці позитивні зміни направлені на розширенні кола потенційних інвесторів і відправляють сигнал наявним проєктам про готовність уряду слухати їх пропозиції та швидко діяти у відповідь на їх раціональні очікування. Зміни до інвестиційного законодавства були здійснені відповідно до запитів іноземних інвесторів.

Міжнародні фінансові організації, такі як Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші, відіграють важливу роль у наданні фінансової підтримки Україні в період збройного конфлікту. Вони надають кредити, гранти та технічну допомогу для підтримання стабільності фінансової системи та реалізації економічних реформ.

Фінансова підтримка від міжнародних організацій допомагає Україні впоратися з економічними викликами, спричиненими військовими діями. Інвестиційну діяльність спрямовано на розвиток інфраструктури, енергетики, аграрного сектору та інших пріоритетних галузей, що сприяє створенню нових робочих місць і стимулює економічне зростання.

Україна активно працює над розвитком інвестиційної діяльності в різних сферах своєї економіки. Серед нових напрямків можна виділити інвестиційний банк, який допомагає залучати інвестиції в різні проєкти, напрям інформації та телекомунікації, де інвестори активно вкладають гроші в розвиток вітчизняних інтернет-проєктів, криптовалюти, акцій тощо.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні, уряду необхідно прийняти конкретні практичні заходи, спрямовані на поліпшення взаємодії з іноземними інвесторами. Це охоплює такі сфери, як кредитно-фінансова та податкова політика, державне регулювання та контроль, а також інформаційно-організаційну сферу. Проблемами, що перешкоджають залученню іноземних інвесторів, є відсутність чіткої та стабільної правової бази, недостатній рівень захисту прав інвесторів, а також низька ефективність боротьби з корупцією та іншими негативними факторами. Однак, шляхом вдосконалення законодавства та інших аспектів державної політики, можна значно підвищити привабливість України для іноземних інвесторів і сприяти розвитку економіки країни. Необхідність проведення реформ і підвищення ефективності управління в цих сферах стає важливим кроком у залученні інвестицій та створенні сприятливого інвестиційного середовища в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика : навч. посібник / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. – 2-ге вид., 2007. – 1685 с.
2. Бенджамін Грем. Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування. – Київ : Наш формат, 2019. – 234 с.
3. Вовчак О. Д. Інвестування : навч. посібник / заг. ред. О. Д. Вовчак. – Львів : Новий Світ, 2008. – 544 с.
4. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). [Електронний ресурс] – 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
5. Гук О. В., Грищенко А. О. Вітчизняний та зарубіжний досвід удосконалення методик визначення ставки дисконтування. Економічний простір : Збірник наукових праць. – 2012. – № 68. – С. 173–179.
6. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко. – Київ : НаУКМА, 2022. – 206 с.
7. Буднікова Ю.В. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори впливу на неї / Ю.В. Буднікова // Інноваційна економіка. – С. 194-197.
8. Про захист іноземних інвестицій : Закон України від 05.10.1991 // Відомості Верховної Ради України – 1991 – №46 – Ст. 616.
9. Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями : Закон України від 17.12.2020. № 1116-IX URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/201090.html>
10. Про державне регулювання діяльності з організації та проведення азартних ігор : Закон України Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>
11. Про національну безпеку України : Закон України 2469-VIII від 21.06.2018. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19)

12. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом : навч. посіб. / Пересада А. А. – Київ : Лібра, 2012. – 462 с.
13. Поєдинок В. В. Форми та засоби державного регулювання інвестиційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuuv.gov.ua>.
14. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 № 93/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 196. – Ст. 80.
15. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. // Майорова Т. В. – Київ : «Центр учбової літератури», 2009. – 472 с.
16. Питання Міністерства економічного розвитку та торгівлі : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF#Text>
17. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 № 3660-XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – С. 472.
18. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 № 537. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>
19. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 38.
20. Чернуха М. М. Особливості становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання інвестиційною діяльністю в Україні. [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.nbuuv.gov.ua>.
21. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. [Електронний ресурс]. – URL: <https://me.gov.ua>
22. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. – Київ : Генеза, 2018. – 266 с.

23. Комарова А.І. Регулювання інвестиційного розвитку України та міжнародний досвід. Правосуддя – гарант у сфері економічно-правових відносин. – 2013. – № 21 (1). – С. 147–151.
24. Національний банк України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
25. Державна служба статистики України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
26. Задоя А. О. Міжнародна інвестиційна діяльність : навч. посіб. / Задоя А. О. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 122 с.
27. Global manufacturing supply chains: the future [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.savills.com/impacts/market—trends/global_manufacturing_supply_chains_the_future.html
28. Слав'юк Н. Р. Глущенко С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко. – Київ : НаУКМА, 2022. – 206 с.
29. Світовий банк в Україні : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
30. Міжнародна фінансова корпорація (IFC). : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/home
31. Міжнародний валютний фонд (IMF). : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Home>
32. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/home>
33. Сомик А. В. Доларизація економіки України. Ефективна економіка. – № 8, 2014.
34. Щуреви́ч О., Коцеми́ра О. Фінансова доларизація в економіці України. – Галицький економічний вісник, № 5 (66). – 2020.

35. Манжос С., Носенко М. Вплив рівня доларизації економіки України на стан валютного ринку. Економічний вісник Донбасу. – № 2 (24). – 2011. – С. 100-105.

36. Огляд банківського сектору, лютий 2022 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad—bankivskogo—sektoru—lyutiy—2022—roku>.

37. Архів валютних курсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/exchange/archive/nbu/2009/>.

38. Зміна обсягу валового внутрішнього продукту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrstat.gov.ua/>.

39. «Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010р. - 2021р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_trippling_pr_2022—03—31.pdf?v=4

40. Ковтун Н. В. Теорія статистики : курс лекцій, практикум. – К.: «Імекс-ЛТД», 2007. – 276 с.

41. Єфименко Т. І., Конопльов С. Л. Інституціональні аспекти реформування державних фінансів. Фінанси України. – № 6, 2016. – С. 7–30.

42. Лещинський О. Л., Рязанцева В. В., Юнькова О. О. Економетрія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К. : МАУП, 2003. – 208 с.

43. Щодо стану інвестиційних процесів в економіці України та шляхів їх активізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/503439_shchodo_stanu_investitsiynih_protseviv.html

44. Про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» : проєкт Закону України від 19.10.2022 р. № 8138 – URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/JI08258I?utm_source=biz.ligazakon.net&

[utm_medium=news&utm_content=bizpress02& ga=2.3057392.1906835810.1678179545—1586844501.1678179545](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72318&utm_medium=news&utm_content=bizpress02&ga=2.3057392.1906835810.1678179545-1586844501.1678179545)

45. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво : проєкт Закону України № 5688 від 22.06.2021 – URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72318

46. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво : проєкт Закону України №5689 від 22.06.2021 – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72319

47. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України : проєкт Закону України №7508 від 01.07.2022 – URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39902>